
Til: emmhol@mfvm.dk, nepwi@mvfm.dk
Cc: rr@ac.dk (Rasmus Rue), yd@ac.dk (Yasmin Davali)
Fra: Sofie Friborg Petersen (sfk@ac.dk)
Titel: VS: Høring over udkast til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love - 2020-15853
Sendt: 04-12-2020 09:58
Bilag: image001.jpg; H ringsliste.pdf; H ringsbrev.pdf; Udkast til lovforslag.pdf;

Kære Emma

Akademikerne har nu haft høringen over udkast til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love, i intern høring blandt vores 28 medlemsorganisationer.

I den anledning har vi ikke forslag til justeringer til det vedhæftede, men vil blot bakke op om arbejdet og intentionerne bag. Det er en vigtig sag for Akademikerne, at der opnås størst mulig diversitet og ligestilling både på arbejdsmarkedet såvel som i samfundet i det hele taget. Derfor glæder det Akademikerne, at der med lovforslaget er lagt op til en højere grad af beskyttelse for LGBTI-personer.

God weekend når I måtte nå dertil.

Med venlig hilsen

Sofie Friborg Petersen

Konsulent

T +45 4233 8760

E sfk@ac.dk

Akademikerne | akademikerne.dk | twitter.com/ACakademikerne | T: +45 3369 4040

FOR DET DYGTIGSTE DANMARK

Akademikerne er talerør for 431.000 offentligt og privat ansatte og udgør den akademiske fagbevægelse

Fra: Emma Holm <emmhol@mfvm.dk>

Sendt: 20. november 2020 14:00

Til: Marianne Bech <mab@ac.dk>

Cc: Neel Pryds Winkel <nepwi@mfvm.dk>

Emne: VS: Høring over udkast til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love

Prioritet: Høj

Kære Marianne

Tak for din mail.

Jeg kan oplyse, at høringen den 5. november blev sendt til bl.a. ac@ac.dk. Mailen fra den 5. november har følgende emnetitel: "Høring: lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven, straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer)". Jeg har derfor ikke umiddelbart en forklaring på, hvorfor høringen ikke er kommet ind i jeres system.

Jeg har vedhæftet høringsmaterialet, som også var vedhæftet mailen af 5. november.

Link til Høringsportalen: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/64529>.

Høringsfristen er sat til den 4. december.

Du er meget velkommen til at kontakte mig, hvis der er yderligere spørgsmål.

Med venlig hilsen

Emma Holm

Emma Holm

Fuldmægtig | Ligestillingsafdelingen

Head of Section | Department for Gender Equality

+45 22688572 | emmhol@mfvm.dk

Fra: Marianne Bech <mab@ac.dk>

Sendt: 20. november 2020 11:51

Til: Neel Pryds Winkel <nepwi@mfvm.dk>

Emne: Høring over udkast til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love

Prioritet: Høj

Kære Neel

Akademikerne står på høringslisten, men jeg kan ikke se, at vi har modtaget "Høring over udkast til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love".

Har du mulighed for at oplyse, hvilken mailadresse den er sendt til?

Akademikernes mailadresse er ac@ac.dk

Med venlig hilsen

Marianne Bech

Sekretær

T +45 2535 4142

E mab@ac.dk

Akademikerne | akademikerne.dk | twitter.com/ACakademikerne | T: +45 3369 4040

FOR DET DYGTIGSTE DANMARK

Akademikerne er talerør for 431.000 offentligt og privat ansatte og udgør den akademiske fagbevægelse

Til: emmhol@mfv.dk (Emma Holm), nepwi@mfv.dk
Fra: Henriette Fagerberg Erichsen (hfe@advokatsamfundet.dk)
Titel: Sv: Høring: udkast til lovforslag om styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer (Sagsnr.: 2020 - 4013)
Sendt: 23-12-2020 08:32
Bilag: Inlinelimage 1.png;

Tak for henvendelsen.

Advokatrådet har besluttet ikke at afgive høringssvar.

Med venlig hilsen

ADVOKATSAMFUNDET
RETSSIKKERHED · UAFHÆNGIGHED · INTEGRITET

Henriette Fagerberg Erichsen
Sekretær

Advokatsamfundet, Kronprinsessegade 28, 1306 København K
D +45 33 96 97 28
hfe@advokatsamfundet.dk - www.advokatsamfundet.dk

Til: Postkasse - Samfund - Advokatsamfundet (Samfund@advokatsamfundet.dk), info@aidsfondet.dk (info@aidsfondet.dk), kontakt@copenhagenpride.dk (kontakt@copenhagenpride.dk), Danske Advokater (mail@danskeadvokater.dk), Danske Regioner (regioner@regioner.dk), fh@fho.dk (fh@fho.dk), 'fa@fanet.dk' (fa@fanet.dk), info@humanrights.dk (info@humanrights.dk), Justitia (info@justitia-int.org), mail@politiforbundet.dk (mail@politiforbundet.dk), formand@retspolitik.dk (formand@retspolitik.dk), svaam@rh.dk (svaam@rh.dk), post@vestrelandsret.dk (post@vestrelandsret.dk), Post@oestrelandsret.dk (Post@oestrelandsret.dk), amnesty@amnesty.dk (amnesty@amnesty.dk), Den Danske Dommerforening (dommerforeningen@gmail.com), hoeringer@dommerfm.dk (hoeringer@dommerfm.dk), post@domstolsstyrelsen.dk (post@domstolsstyrelsen.dk), foan@foan.dk (foan@foan.dk), info@aseksuelle.dk (info@aseksuelle.dk), info@mandecentret.dk (info@mandecentret.dk), info@sabaah.dk (info@sabaah.dk), Transpolitiskforum@gmail.com (Transpolitiskforum@gmail.com)
Cc: andreas@aidsfondet.dk (andreas@aidsfondet.dk), michael.bager@copenhagenpride.dk (michael.bager@copenhagenpride.dk), mowo@humanrights.dk (mowo@humanrights.dk), mie.moeller.nielsen.02@regionh.dk (mie.moeller.nielsen.02@regionh.dk), hjacobsen@amnesty.dk (hjacobson@amnesty.dk), Jura og Forretning (jur@domstolsstyrelsen.dk), jas@mandecentret.dk (jas@mandecentret.dk), dijana@sabaah.dk (dijana@sabaah.dk), Neel Pryds Winkel (nepwi@mfv.dk)
Fra: Emma Holm (emmhol@mfv.dk)
Titel: Høring: udkast til lovforslag om styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer
Sendt: 10-12-2020 09:06

Til rette vedkommende

Den 5. november 2020 sendte Ligestillingsafdelingen, som på daværende tidspunkt lå i Miljø- og Fødevareministeriet, vedhæftede lovforslag i offentlig høring med frist for bemærkninger den 4. december 2020.

På grund af en IT-fejl er det ikke alle høringsparter, der ser ud til at have modtaget høringen den 5. november 2020.

Ligestillingsafdelingen sender derfor på ny udkastet til lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven, straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer) i høring hos de høringsparter, som har tilkendegivet ikke at have modtaget høringen den 5. november 2020, eller hvor det ikke kan konstateres, at høringen er modtaget.

Vedhæftet er lovforslaget, høringsbrev og høringsliste i den udgave, der blev sendt ud i høring den 5. november 2020.

Det bemærkes, at høringsfristen er **onsdag den 13. januar 2021**.

Høringssvar og eventuelle spørgsmål i høringsperioden bedes sendt til nepwi@mfvm.dk og emmhol@mfvm.dk med angivelse af j.nr. 2020-15853.

Da den tidligere høring på grund af en IT-fejl ikke blev modtaget af alle, bedes I kvittere for at have modtaget denne høring.

Med venlig hilsen
Emma Holm

Emma Holm

Fuldmægtig | Ligestillingsafdelingen
Head of Section | Department for Gender Equality
+45 22688572 | emmhol@mfvm.dk

Ligestillingsafdelingen
emmhol@mfvm.dk
nepwi@mfvm.dk

Høringssvar om forslag til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love (styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer)

4. december 2020
MPM
Dok ID: 174167

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) har den 5. november 2020 modtaget høring over forslag til lov om ændring af bl.a. lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love (styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

Det er DA's opfattelse, at det danske arbejdsmarked klarer sig godt, når det kommer til beskyttelse af LGBTI-personer.

Men DA anerkender også, at der er plads til forbedringer, når undersøgelsen "A long way to LGBTI equality" fra 2020 fra EU's agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) viser, at næsten hver tredje danske LGBTI-person har følt sig diskrimineret på grund af deres LGBTI-identitet.

DA kan derfor støtte lovforslagets formål om at styrke beskyttelsen af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer uden for arbejdsmarkedet.

DA er enig i lovforslagets bemærkninger, som fastslår, at beskyttelsen mod forskelsbehandling pga. seksuel orientering er tilstrækkelig inden for arbejdsmarkedet.

Vester Voldgade 113
1552 København V
Tlf.: 33 38 90 00
CVR 16834017
da@da.dk
da.dk

DA forstår lovforslaget således, at formålet med den foreslåede indsættelse af begreberne kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika i lov om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., er at sikre en eksplicit retsbeskyttelse LGBTI-personer mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet, men at de foreslåede ændringer *ikke* har til hensigt at ændre på den nuværende retsstilling og praksis på området.

I forlængelse heraf skal DA bemærke, at den foreslåede ændring i § 3 a, stk. 1., i lov om ligestilling af kvinder og mænd, også må forstås således, at der ikke forventes en ændring af praksis på området, da fortolkningen af ligestillingslovens § 3 a allerede blev præciseret i den vejledende udtalelse, SKR. nr., 9846 af 23. august 2016.

På den baggrund kan DA støtte, at der bliver indsat eksplicit forbud mod forskelsbehandling og chikane på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika inden for arbejdsmarkedet.

DA er dog bekymrede over en række af de begreber samt den sprogbrug, der anvendes i lovforslaget. Det drejer sig eksempelvis om formuleringerne "cis-kønnet" og "det fødselstildelte køn", hvor lovforslaget anvender en terminologi, der ikke er generelt og entydigt anvendt i dansk ret.

Desuden kan anvendelsen af begrebet "kønsidentitet" skabe fortolkningsmæssige udfordringer, da det ikke er klart retligt defineret i forslaget. Domstolene (herunder EU-domstolen) har anerkendt en beskyttelse af "kønsidentitet", men dette er i alle tilfælde sket ud fra en vurdering af, at de berørte personer har haft en så fast eller klar kønsidentitet, at den nyder beskyttelse under samlebegrebet "køn". Når "kønsidentitet" fremgår udtrykkeligt i lovforslaget, uden yderlige at afdække indholdet, skabes et selvstændigt begreb uden et klart retligt indhold, som i yderste konsekvens kan åbne op for en række problemstillinger, der tidligere har ligget klart uden for lovens beskyttelsesområde.

Derudover kunne lovforslaget forholde sig mere klart til håndteringen af tilgængelighedsproblematikken. Som lovforslaget er formuleret, håndteres problemstillingen med en forventning om, at eventuelle udfordringer "løses i mindelighed", når de opstår.

På den baggrund opfordrer DA til, at lovforslagets bemærkninger i større omfang beskriver og forholder sig til indholdet af de anvendte begreber og de retsvirkninger, der knytter sig til de foreslåede ændringer.

DA har ikke bemærkninger til lovforslagets yderligere elementer.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Mia Plougmann Mønsted

Miljø- og Fødevareministeriet
Ligestillingsafdelingen
Att.: Emma Holm og Neel Pryds Winkel

4. december 2020

Høringssvar vedr. udkast til lovforslag om ændring af straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer)

Dansk Journalistforbund og Danske Medier ønsker hermed at kommentere enkelte elementer i det ovenfor nævnte lovudkast, som er sendt i høring hos en række myndigheder og organisationer m.v. Dansk Journalistforbund og Danske Medier finder det beklageligt, at organisationerne ikke har været blandt de direkte modtagere af høringen, da lovudkastet vedrører grænserne for ytringsfriheden og dermed er af væsentlig betydning for journalister og medier.

Nærværende høringssvar vedrører alene den del af lovudkastet, der vedrører straffelovens område.

Dansk Journalistforbund og Danske Medier har sympati for ønsket om en styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer. Organisationerne finder imidlertid ikke, at der er behov for den yderligere begrænsning af ytringsfriheden, som indsættelse af ordene "kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika" i straffelovens § 81, nr. 6, og § 266 b, stk. 1, må formodes at give anledning til i praksis.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget punkt 3.2., fortolkes § 266 b, stk. 1, i kraft af ordene "seksuelle orientering" allerede i dag således, at trusler, forhånelse eller nedværdigelse på grund af "kønsidentitet" eller "kønsudtryk" er omfattet af bestemmelsen og dermed også af § 81, nr. 6. Det anføres, at det er uafklaret, om "kønskarakteristika" også er omfattet.

Den foreslåede udvidelse af "racismeparagraffen" kan dermed virke som en lille ubetydelig ændring, der blot har til formål at tydeliggøre gældende ret, men det er ikke desto mindre Dansk Journalistforbunds og Danske Mediers vurdering, at der i praksis vil være tale om et kæmpestort nyt område, hvor utrolig meget – mere eller mindre tilsigtet – kan blive omfattet af bestemmelsen. Dette understreges ikke mindst af definitionen af ordet "kønskarakteristika".

Kønskarakteristika er tegn eller karakteristika, der kendetegner og adskiller de forskellige køn. Der tales normalt om primære, sekundære og tertiære kønskarakteristika; de primære og sekundære kønskarakteristika, som nævnes i lovudkastets punkt 2 midt på side 10, er genetisk og biologisk betingede, mens de tertiære, der slet ikke nævnes i lovudkastet, er socialt betingede. Til sidstnævnte gruppe hører fx tøjstil og hårmode.

Det er næppe Miljø- og Fødevareministeriets hensigt, at den tilsigtede, styrkede beskyttelse af LGBTI-personer skal medføre en overflod af nye sager fx om trusler på grund af visse nationaliteters farverige klæder eller frisurer. I en tid, hvor der ofte diskuteres "krænkelssparathed", er dette ikke desto mindre en reel risiko.

Dansk Journalistforbund og Danske Medier er stærkt bekymrede for, at den foreslåede lovændring ikke hovedsageligt vil "styrke både forurettedes og gerningsmandens retssikkerhed", som anført i punkt 3.2.2., men snarere vil tilføre endnu mere usikkerhed om, hvad der betegnes som "racisme", som man derfor hellere må afstå fra at ytre sig offentligt om.

Dansk Journalistforbund og Danske Medier ønsker at henvise til Ytringsfrihedskommissionens grundige overvejelser af spørgsmålene om eventuel indskrænkning, præcisering eller udvidelse af § 266 b, jf. betænkning 1573, der blev afgivet tidligere i år.

Det fremgår af betænkningens kapitel 9, at intet medlem af kommissionen kunne pege på befolkningsgrupper, der havde behov for beskyttelse efter racismeparagraffen uden at være omfattet af denne. Flertallet frarådede en udvidelse af § 266 b, mens et mindretal på to medlemmer af kommissionen fandt, at Straffelovrådet burde anmodes om at overveje, om der er grundlag for at tilføje andre grupper til bestemmelsen (side 538).

På denne baggrund tager Dansk Journalistforbund og Danske Medier skarp afstand fra en velmenende, men forhastet ændring af en så stærkt omdiskuteret straffelovsbestemmelse som § 266 b uden inddragelse af Straffelovrådet og helt i strid med de anbefalinger, som et bredt flertal i Ytringsfrihedskommissionen afleverede til justitsministeren for blot et halvt år siden.

Dansk Journalistforbund og Danske Medier står naturligvis til rådighed, såfremt ministeriet ønsker ovenstående bemærkninger uddybet. Henvendelser herom kan rettes til chefjurist Holger Rosendal på telefon 3397 4000 eller email hrd@danskemedier.dk.

Med venlig hilsen

Dansk Journalistforbund

Danske Medier

Allan Boye Thulstrup
Næstformand

Louise Brincker
Adm. direktør

4. december 2020

Styrket beskyttelse af LGBTI-personer

Høringssvar - Høring om lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer)

Ved en mail af den 5. november 2020 har Miljø- og Fødevareministeriet, Ligestillingsafdelingen anmodet Det Kriminalpræventive Råd om eventuelle bemærkninger.

I den anledning skal DKR udtale, at vores mission er at skabe tryghed ved at oplyse om og forebygge kriminalitet.

DKR skal først og fremmest udtale, at vi støtter formålet med loven; at styrke og tydeliggøre beskyttelsen af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer. Vi støtter derfor også et forbud mod diskrimination, hadforbrydelser og hadefulde ytringer over for homo- og biseksuelle samt trans- og intetkønnede både i arbejdslivet og i øvrigt.

I lovforslaget fremgår det, at man vil udvide § 81 nr. 6 og gøre det til en skærpende omstændighed, hvis en kriminel gerning har baggrund i andres kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. Det samme gør sig gældende i § 266b, hvor denne nu også skal omfatte et forbud mod at forhåne eller nedværdige på grund af kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.

Der er, efter DKR's opfattelse, behov for en tydeligere definition og afgrænsning af ovenstående begreber. Det bør være klart og tydeligt for enhver, hvad det er, der nu kriminaliseres. I forlængelse heraf foreslår DKR en informationsindsats i samfundet om det område, der nu kriminaliseres.

Venlig hilsen

Anna Karina Nickelsen
Sekretariatschef

Miljø- og Fødevareministeriet (Ligestillingsafdelingen)

Sendt pr. e-mail til emmhol@mfvm.dk og nepwi@mfvm.dk

Den 13. januar 2021

13. januar 2021

Høringssvar vedr. forslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer) – J.nr. 2020-15853.

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA) takker for høringen og har følgende bemærkninger:

Det er FA's grundlæggende holdning, at arbejdspladsen skal være et sikkert sted med plads til alle. Derfor deler FA ønsket om, at der skal skabes frihed til forskellighed samt fremme mangfoldigheden både inden for og uden for arbejdsmarkedet.

Inklusion og åbenhed udgør en central del af det danske arbejdsmarked. Det er derfor vigtigt, at vi sikrer et åbnet arbejdsmarked med plads til forskelligheder, der herved understøtter et sundt samt sikkert arbejdsmiljø og samtidig skaber grobund for nuancerede idéer og visioner, der får Danmark til at vækste.

FA er samtidig enige i, at lovgivning kan være en måde at understøtte beskyttelsen af LGBTI-personer mod forskelsbehandling og chikane. Det fremgår af den tværminterielle analyse, som nævnt i lovforslaget side 2 og 29, der konkluderer, at "*forskelsbehandling på grund af kønsidentitet og kønsudtryk er beskyttet både inden for og uden for arbejdsmarkedet, i straffeloven og racediskriminationsloven*", og at "*kønsskarakteristika*" er omfattet og beskyttet i ligestillingsloven og ligebehandlingsloven. Spørgsmålet er derfor, om ikke "*kønsidentitet*", "*kønsudtryk*" og "*kønsskarakteristika*" allerede er beskyttet i gældende lovgivning?

FA er i udgangspunktet enig i forbuddet mod forskelsbehandling inden for og uden for arbejdsmarkedet. Det vil dog lette læsningen af intentionerne med lovgivningen, at det tydeliggøres, at de ønskede indføjelser allerede er beskyttede rettigheder, således at der ikke skabes uklarhed i forhold til, om der er tale om nye eller udefinerede begreber sammenlignet med gældende lovgivning.

Hvis aktører, både inden for og uden for arbejdsmarkedet, skal være i stand til at agere i overensstemmelse med de nye tilføjelser i lovene, ville en legaldefinition for de respektive begreber, specifikt kønsskarakteristika, være værdsat. Hvis dette ikke

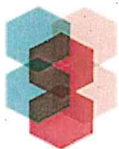
er muligt, kunne en opdatering af Beskæftigelsesministeriets *vejledning om lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.*, anbefales. Især set i lyset af, at arbejdsgivere m.fl. kan blive pålagt både bøde og godtgørelse for at handle i strid med de foreslåede regler i lovgivningen. Derfor ønsker FA en uddybning af *kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika*, samt hvordan begreberne adskiller sig fra de eksisterende begreber i henholdsvis ligestillingsloven og forskelsbehandlingsloven. FA bemærker, at det – ud fra et retssikkerhedsmæssigt perspektiv – er u hensigtsmæssigt at indføre udefinerede begreber i lovgivningen, som det forventes, at arbejdsgivere skal sikre beskyttelsen af.

FA er imidlertid glade for, at det med lovforslaget slås fast, at mangfoldighed prioriteres, og at der arbejdes for at give en effektiv retsbeskyttelse af personer, der anses sig som krænket. Derfor er det glædeligt, at lovforslaget vurderes at have positive ligestillings -og forskelsbehandlingsmæssige konsekvenser.

FA ser ligestillingsområdet som et helt centralt indsatsområde, såfremt Danmark også fremadrettet skal være kendetegnet som et foregangsland inden for ligestilling og mangfoldighed. For at dette skal lykkedes, kræves det, at dagsordenen i højere grad har fokus på mere end lovgivningsmæssige tiltag, således at der sker en generel holdningsændring i samfundet. Vi glæder os derfor over også fremadrettet at bidrage til regeringens kampagne om inklusion af LGBTI-personer på arbejdsmarkedet.

Med venlig hilsen

David Luxhøj-Pedersen
Juridisk konsulent

Forhandlings
fællesskabet

Til
Miljø- og Fødevareministeriets
emmhol@mfvm.dk og nepwi@mfvm.dk

Aktivitetsnr.: 20-0052.59.
LSJ
Direkte tlf.nr.: 3347 0616
20. november 2020

Vedr.: Høring over lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer)

Forhandlingsfællesskabet har ved mail af 5. november 2020 modtaget høring over lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer), med frist for eventuelle bemærkninger den 4. december 2020.

Forhandlingsfællesskabet har ikke bemærkninger til høringen, men henviser til eventuelle høringssvar fra Fagbevægelsens Hovedorganisation og Akademikerne samt fra Forhandlingsfællesskabets medlemsorganisationer.

Med venlig hilsen

Helle Basse

Nanna Kolze

København den 26.11.2020 - Journal nummer 2020-15853

Høringssvar vedrørende **Udkast til Forslag til ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskudsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love** (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

FrikirkeNet bakker op om både intentionen bag- og formålet med dette lovforslag. Ingen skal finde sig i diskrimination, forskelsbehandling, hadforbrydelser eller hadefulde ytringer, uanset om det er på grund af køn, race, religion eller seksuel orientering.

Vi anerkender, som det fremgår af indledningen (s. 7-8), at Danmark på det her punkt klarer sig godt i forhold til andre lande, men at der er plads til forbedring, når hver tredje LGBTI-person i Danmark har oplevet en eller anden form for diskrimination. Og vi har således fuld forståelse for tanken bag at ville føje LGBTI-personer til loven om forskelsbehandling.

Der er dog alligevel **tre** ting ved dette lovforslag, der bekymrer os:

1. I lovforslagets kapitel 2a § 3b (s. 2) fremgår det, at "Ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. En instruktion om at forskelsbehandle en person på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika betragtes som forskelsbehandling."

FrikirkeNet er en paraplyorganisation for flere end 120 anerkendte kristne frikirker, organisationer og institutioner. For størstedelen af dem gælder det, at de af teologiske årsager ikke praktiserer vielse af homoseksuelle. Det indebærer, også, at de personer, der ansættes eller indgår i menighedsråd, ledelse, repræsentative funktioner med mere, forventes, at have den holdning, da personer i ledende eller repræsentative stillinger må stå på mål for kirkens teologisk fundament. I den henseende ville nogen måske kunne mene, at FrikirkeNet "udsætter" og/eller "instruerer" sine medlemmer til forskelsbehandling. Dette er, efter vores bedste overbevisning, ikke tilfældet. Vi mener ikke, der skal forskelsbehandles, og vi mener heller ikke, at vi gør det. Der er mange LGBTI-personer, som oplever sig hjemme og rummet i vores frikirker. Vi arbejder med vores sprog og måde at møde LGBTI-personer på, så at enhver kan opleve sig fri til være den, vedkommende ønsker at være - også i vores kirker, uanset, at vi teologisk lægger vægt på mennesket som skabt i Guds billede som mand og kvinde, også i ægteskabet.

Vi efterlyser derfor en klar og tydelig præcisering af hvorvidt denne nye "forskelsbehandlingslov" kan tænkes at få betydning for den ovenfor nævnte, teologisk begrundede praksis.

Grundlæggende mangler lovudkastet en tydelig henvisning til trossamfundsloven og de principper for godkendelse af trossamfund der forefindes her.

2. I lovforslagets kapitel 2b § 3i (s. 3-4) fremgår det, at “Klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af køn... seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika... behandles af Ligebehandlingsnævnet.”

Under bemærkningerne til lovforslaget kan vi på side 17-18 læse, at Ligebehandlingsnævnet på nuværende tidspunkt har en todelt opgave: INDEN FOR arbejdsmarkedet behandler de klager om forskelsbehandling grund af køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap, national oprindelse, social oprindelse og etnisk oprindelse. Mens de UDEN FOR arbejdsmarkedet udelukkende behandler sager vedrørende køn, race, etnisk oprindelse og handicap.

Man ønsker altså at gøre op med denne todeling og give alle, der anser deres rettigheder for krænkede, mulighed for at få deres sag hørt og ført i Ligebehandlingsnævnet med mulighed for godtgørelse og økonomisk kompensation - uagtet om man reelt har mistet penge eller ej.

FrikirkeNet forstår udmærket regeringens ønske om åbne op for, at sager om forskelsbehandling uden for arbejdsmarkedet får et regi, hvori de kan høres. Og en person, der afvises af et boligselskab, fordi vedkommende er homoseksuel (eksempel side 18), bør naturligvis i et demokratisk samfund have mulighed for at få hørt sin sag.

Men igen efterlyser vi et klart svar på, om FrikirkeNet og de danske frikirker er undtaget, eller om man med dette lovforslag reelt har bestemt, at vores tilgang til/syn på køn, seksuel orientering med mere per definition er udtryk for forskelsbehandling, og om vi derfor kan risikere at skulle forsvare os i Ligebehandlingsnævnet?

3. I lovforslagets kapitel 2a §3b stk. 4 (s. 2) fremgår det, at “Hvis en person, der anser sig for krænkede, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten, at bevise at ligestillingsprincippet ikke er blevet krænkede.”

Under bemærkningerne til lovforslaget (s. 18) kan vi læse, at dette betyder, at man, ligesom i sager om forskelsbehandling inden for arbejdsmarkedet, også vil indføre et princip om delt bevisbyrde i sager uden for arbejdsmarkedet.

Dette betyder i praksis, at den enkelte kun skal påvise en faktisk omstændighed, for eksempel at en given person ikke bliver valgt til menighedsrådet, og hvis det giver anledning til blot en formodning om, at det kunne være udtryk for forskelsbehandling, så kan vedkommende få sagen frembragt i Ligebehandlingsnævnet, og så vender bevisbyrden, og det bliver dermed “den anklagede”, der skal bevise, at de ikke har forskelsbehandlet.

FrikirkeNet stiller sig kritisk over for, at bare det, at man “anser sig for krænkede” og at bare “en formodning om forskelsbehandling”, er nok til at få sin sag for Ligebehandlingsnævnet med mulighed for økonomisk godtgørelse. Vi er også kritiske overfor idéen om, at bevisbyrden falder tilbage på “os som anklagede” - for hvordan beviser man, at noget ikke er sket?

Det vil reelt betyde, at kirker kan pålægges store byrder for at skulle bevise sin uskyld.

Endvidere stiller vi spørgsmål ved, om de dele af civilsamfundet, der ikke er registreret som trossamfund, men alligevel har et teologisk fundament, der tilsiger dem, at et ægteskab er mellem en mand og kvinde, kunne blive anset for at være krænkende? Hvordan sikrer vi, at loven ikke medfører, at dem, der har et traditionelt syn på ægteskabet, bliver udsat for en klapjagt og alene i kraft af deres trosgrundlag anses som værende krænkende?

Konklusion

Som vi indledningsvis påpegede, har FrikirkeNet stor sympati for selve intentionen bag dette lovforslag. Men som vi har redegjort for, så er der flere elementer ved lovforslaget, som alligevel bekymrer os.

Som nævnt så repræsenterer FrikirkeNet en lang række anerkendte frikirker, organisationer og institutioner, som ud fra en teologisk udlægning af Bibelen har en klassisk kristen opfattelse af spørgsmålet om køn, seksualitet med mere. Derfor er vi også bekymrede over, at det ikke tydeligt bliver klargjort, om trossamfund uden for folkekirken underlægges den nye forskelsbehandlingslov på lige fod med alle andre inden- og udenfor arbejdsmarkedet. Og dermed om der dermed åbnes op for en hel strøm af sager om forskelsbehandling i danske kirkelige miljøer?

Eller om vi qua vores status som trossamfund undtages af disse i henhold til grundlovens § 67 "Borgerne har ret til at forene sig i samfund og dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, der strider mod sædeligheden og den offentlige orden"? Et princip, der også udmøntes i trossamfundsloven.

Vi mangler også en afklaring på, hvordan de dele af civilsamfundet, der ikke er et trossamfund, men har en teologisk grundholdning om eksempelvis ægteskabet som værende mellem en mand og en kvinde, eller at mennesket kun har to køn, står juridisk i en eventuel retssag om krænkelse.

På FrikirkeNets vegne

Mikael Wandt Laursen, Generalsekretær
mwl@frikirkenet.dk, tlf. 42 42 22 15

Høringssvar fra FSTB

FSTBs kommentarer vedr. ”Høring om lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer)”. Journalnummer 2020-15853.

FSTB har kun få kommentarer til de konkrete lovforslag:

Vedr. Undtagelser fra forbuddet mod forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika

§ 3 f. Forbuddet mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika indebærer ikke en pligt til tilgængelighed.

Med §3f kan almindelige tjenester og ydelser bevidst eller ubevidst indrettes således at bestemte personer ikke kan anvende dem. Det kan være ved udelukkende at stille herreomklædning til rådighed i den lokale sportsklub.

Den foreslås omformuleret til:

§ 3 f. Forbuddet mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika indebærer ikke en pligt til tilgængelighed, hvor dette kan rimeligt begrundes.

FSTB bemærker at børn og unges mulighed for at ændre deres juridiske køn, altså adgangen til juridisk kønsskifte, ikke er med i lovforslaget.

FSTB finder det beklageligt, at juridisk kønsskifte ikke er en del af lovforslaget.

FSTB erfarer, at det planlægges at juridisk kønsskifte først stilles som lovforslag i næste folketingsår. FSTB foreslår at påbegynde høringsperioden af lovforslaget i foråret 2021, så processen påbegyndes i dette folketingsår.

Med venlig hilsen

Marie Elisabeth Lind-Thomsen
Forperson
FSTB - Foreningen for Støtte til Transkønnede Børn
www.FSTB.dk
fstb@fstb.dk
Pronomen: Hun, hende, hendes

Beskæftigelsesministeriet
Holmens Kanel 20
1060 København K

Att.: Ligestillingsafdelingen
E-mail: emmhol@mfvm.dk og nepwi@mfvm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
SINL@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 20/03363-2

13. JANUAR 2021

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LIGESTILLINGSLOVEN, FORSKELSBEHANDLINGSLOVEN OG STRAFFELOVEN M.FL.

Ligestillingsafdelingen har ved e-mail af 10. december 2020 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

Det foreslås blandt andet med lovudkastet, at beskyttelsesgrundene seksuel orientering, kønsudtryk, kønsidentitet og kønskarakteristika indsættes i ligestillingsloven, som finder anvendelse udenfor arbejdsmarkedet, og at beskyttelsesgrundene kønsudtryk, kønsidentitet og kønskarakteristika indsættes i forskelsbehandlingsloven, som finder anvendelse indenfor arbejdsmarkedet. Med lovudkastet foreslås endvidere at tilføje kønsudtryk, kønsidentitet og kønskarakteristika i racediskriminationsloven og i straffelovens bestemmelser om strafskærpelse ved hadforbrydelser i § 81, nr. 6, og hadefulde ytringer i § 266 b, stk. 1.

Instituttet finder lovudkastet positivt, idet lovudkastet styrker og tydeliggør beskyttelsen af LGBTI+-personer i blandt andet diskriminationslovgivningen indenfor og udenfor arbejdsmarkedet og i bestemmelserne om hadforbrydelser og hadefulde ytringer i straffeloven.¹

¹ Se Institut for Menneskerettigheders policy brief: anbefaling om bekæmpelse af LGBTI+-relateret diskrimination og hadforbrydelser (juli 2020). Tilgængeligt via: <https://menneskeret.dk/udgivelser/policy-brief-anbefaling-bekaempelse-lgbti-relateret-diskrimination-hadforbrydelser>

Instituttet har dog følgende bemærkninger til lovudkastet:

BESKYTTELSEN MOD HADEFULDE YTRINGER I STRAFFELOVENS § 266B

Det fremgår af lovudkastet, at kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika skal tilføjes straffelovens § 266 b, stk. 1, således at den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder (lovudkastet, side 5).

YTRINGSFRIHED OVERFOR HADEFULDE YTRINGER

Efter grundlovens § 77 har enhver ytringsfrihed og skal derfor beskyttes mod censur og andre begrænsninger i deres ret til at ytre sine tanker og meninger.

Ytringsfriheden er også beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i årtier fastholdt, at denne frihed også gælder ytringer, der fornærmer, chokerer og forstyrrer andre.² Artikel 10 er dog ikke en absolut bestemmelse, hvorfor der kan gøres indgreb i rettigheden, hvis det er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (proportionalitetskrav) for at varetage et af de anerkendelsesværdige formål, der er nævnt i bestemmelsens stk. 2, herunder hensynet til at beskytte andres rettigheder.

Når Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fortolker Den Europæiske Menneskerettighedskonvention anvendes en dynamisk fortolkningsstil. Rettighederne i konventionen skal derfor fortolkes i lyset af den sociale og moralske samfunds- og retsudvikling i medlemsstaterne.³ Domstolens fortolkning søger også at nå frem til

² Se for eksempel Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Handyside mod Storbritannien, 7. december 1976, sagsnummer 5493/72, pr. 49; Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Palomo Sánchez og andre mod Spanien, 12. september 2011, sagsnummer 28955/06, 28957/06, 28959/06 og 28964/06, pr. 53.

³ I den forbindelse skal det nævnes, at der de seneste år har været national og international fokus på LGBTI-personers rettigheder. Dette har blandt andet resulteret i udarbejdelsen af Yogyakarta-principperne, der handler om anvendelsen af internationale menneskerettigheder i relation til seksuel orientering og kønsidentitet (2006). I 2017 blev der tilføjet yderligere principper og statslige forpligtelser, herunder

formålet og ”ånden” med en rettighed samtidig med, at den skal fortolkes i lyset af og i sammenhæng med konventionens øvrige rettigheder.⁴

Der er tale om en vidtgående beskyttelse af ytringsfriheden efter konventionen, men der er en grænse for retten til at ytre sig, og den går ved hadefulde ytringer, der tilskynder til vold eller groft forhåner en bestemt befolkningsgruppe, da sådanne ytringer ikke har nogen berettigelse i et demokratisk samfund.⁵

Efter den nugældende straffelovs § 266 b, er det strafbart at fremsætte hadefulde ytringer rettet mod en gruppe af personer på grund af race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Instituttet bemærker i den forbindelse, at der i forhold til straffeloven § 266 b, blandt andet hersker uklarhed om, hvornår gruppen af personer, som forhånes m.v., er så stor og mangfoldig, at en ytring ikke kan anses som omfattet af bestemmelsen. Uklarhed kan være hæmmende for den offentlige debat, da der dermed er risiko for, at nogen undlader at ytre sig af frygt for at blive straffet (”chilling effect”).

Ytringsfrihedskommissionen er i deres betænkning nr. 1573 (2020) kommet med en række anbefalinger om blandt andet straffelovens § 266 b.

Kommissionens flertal anbefaler, at § 266 b ikke bør udvides til at omfatte flere grupper end tilfældet er i dag. I den sammenhæng bemærkes, at ”flertallet i kommissionen anerkender, at der findes andre samfundsgrupper end de omfattede, som har et legitimt krav på reel ligestilling i samfundet, herunder kvinder og personer med handicap, men ligestillingsproblemstillingen kan ikke uden videre sidestilles med det beskyttelsesbehov, som følger af intolerance og had,

beskyttelsen af kønsudtryk og kønskarakteristika. Europa-Parlamentet har blandt andet henvist til disse principper i deres resolution af 18. december 2019 om offentlig forskelsbehandling af og hadefulde udtalelser om LGBTI-personer, herunder LGBTI-frie områder (2019/2933(RSP)).

⁴ Se eksempelvis Jens Elo Rytter, *Individets grundlæggende rettigheder*, 3. udgave, 2019, side 83ff.

⁵ Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 17 om rettighedsmisbrug. Se blandt andet *Delfi AS mod Estland*, 16. juni 2015, sagsnummer 64569/09, pr. 136; *Belkacem mod Belgien*, 27. juni 2017, sagsnummer 34367/14, pr. 37.

som har været bestemmende for afgrænsningen af de grupper, der er omfattet af den gældende bestemmelse i straffelovens § 266 b.”⁶

En enig kommission fremhæver, at ”afgrænsningen af § 266 b’s anvendelsesområde overvejende synes at være begrundet i, at disse grupper af personer historisk set har haft et særligt beskyttelsesbehov som følge af intolerance og had eller ligefrem forfølgelse fra (dele af) det omgivende samfund.”⁷

En enig kommission anbefaler endvidere, at ”der er behov for en præcisering af den gældende bestemmelse i straffelovens § 266 b, hvis den som foreslået af flertallet grundlæggende skal bevares i sin nuværende form.”⁸

Selvom den nugældende straffelov § 266 b, stk. 1, alene nævner ”seksuel orientering eller lignende”, gælder der en beskyttelse i et videre omfang end hvad der følger af bestemmelsens ordlyd. Det fremgår af lovbemærkningerne til § 266 b, der som eksempel direkte nævner, at transvestisme er omfattet.⁹ Instituttet bemærker i den sammenhæng, at en transvestit må anses som en person, der i påklædning eller adfærd udtrykker et andet køn end det ved fødslen tildelte, og hvis kønsidentitet i større eller mindre grad adskiller sig fra det køn, den pågældende er blevet tildelt ved fødslen.

På denne måde kan kønsidentitet og kønsudtryk anses for allerede at være omfattet af straffelovens § 266 b – på trods af, at disse beskyttelsesgrunde ikke udtrykkeligt fremgår af den nuværende bestemmelses ordlyd, jf. lovbemærkningerne. Selvom det er mere uafklaret, om kønskarakteristika må anses for omfattet af beskyttelsesområdet – blandt andet på grund af manglende praksis på området – antager instituttet dog, at også kønskarakteristika må være

⁶ Ytringsfrihedskommissionens betænkning nr. 1573 del 1, side 30.

Tilgængeligt på:

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2020/betaenkning_nr_1573_2020_del_1.pdf.

⁷ Ytringsfrihedskommissionens betænkning nr. 1573 del 1, side 29-30.

⁸ Ytringsfrihedskommissionen anbefalede, at Straffelovrådet anmodes om at overveje og komme med forslag til, hvordan de konstaterede uklarheder i forhold til ”udbredelseskriteriet, grovhedskriteriet og beskyttelseskriteriet” kan afhjælpes, jf. Ytringsfrihedskommissionens betænkning nr. 1573 del 1, side 29.

⁹ Forslag til Lov om ændring af borgerlig straffelov, kriminallov for Grønland og lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. (LFF1986-1987.1.196), side 3.

omfattet af bestemmelsen ud fra samme fortolkning af lovbemærkningerne. Instituttet mener ikke, at der med tilføjelsen af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika til straffelovens § 266 b, sker en udvidelse af anvendelsesområdet for bestemmelsen i praksis.

LGBTI+-personer udgør en mangfoldig gruppe af mennesker, som ikke kan kategoriseres under den samme beskyttelsesgrund, og som har et særligt beskyttelsesbehov i samfundet. Med tiden har det omgivende samfund fået en større forståelse for, hvad det vil sige at være en transkønnet eller interkønnet person. Det understreger, at det er væsentligt udtrykkeligt at tydeliggøre denne forskel mellem hadefulde ytringer rettet mod en persons seksuelle orientering og mod en persons kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.

Ved at tilføje kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika i straffelovens regler om hadefulde ytringer i § 266 b vil beskyttelsen af interkønnede og transkønnede blive styrket og tydeliggjort. Dette vil skabe klarere rammer for og tydeliggøre, hvilke ytringer man kan blive straffet for, hvilket højner retssikkerheden for personer, der gør brug af deres ytringsfrihed. At indskrive disse grupper i bestemmelsen vil dermed ikke – efter instituttets opfattelse – i praksis begrænse ytringsfriheden yderligere sammenlignet med den nuværende retstilstand.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at:

- Ligestillingsafdelingen præciserer i lovbemærkningerne til lovudkastet, at tilføjelsen af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika i straffelovens § 266 b, stk. 1, er en præcisering og derfor ikke kan anses for at begrænse ytringsfriheden yderligere sammenlignet med den nuværende retstilstand.

OMFANGET AF HADFORBRYDELSE & HADEFULDE YTRINGER

Justitsministeriets offerundersøgelse fra december 2020 viser, at mellem 1.500-2.500 personer mellem 16-74 år årligt udsættes for vold på grund af deres seksuelle orientering, herunder homo- eller transfobi.¹⁰ Omtrent samme andel har angivet, at volden måske skyldtes deres seksuelle orientering. Også i dette tilfælde, skal der gøres opmærksom på de meget små tal, som betyder, at resultaterne er behæftet med betydelig usikkerhed. Der er ikke statistisk signifikant forskel mellem andelen af kvinder og mænd, der mener, at

¹⁰ Justitsministeriets offerundersøgelse: Udsathed for vold og andre former for kriminalitet (2020), side 82.

voldsepisoden har eller måske har været motiveret af ofrets seksuelle orientering.

Et dansk befolkningsstudie fra 2019 viser, at 35 procent af homoseksuelle og biseksuelle, og 56 procent af transkønnede har oplevet at blive mobbet, chikaneret, råbt efter på gaden eller diskrimineret.¹¹

Det er tydeligt, at LGBTI+-personer er udsatte og har behov for beskyttelse fra det omgivende samfund, også fremadrettet.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at

- Regeringen tager initiativ til en national handlingsplan, der blandt andet har fokus på hvordan politiet, anklagemyndighed og domstole behandler og håndhæver hadforbrydelser og hadefulde ytringer rettet mod LGBTI+-personer.

KRAV OM RIMELIG TILPASNING PÅ BAGGRUND AF KØNSIDENTITET, KØNSUDTRYK OG KØNSKARAKTERISTIKA

Det fremgår af lovudkastet, at der med det udtrykkelige forbud mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika i diskriminationslovgivningen, ikke stilles nye krav om særlig tilgængelighed, men at der derimod vil "være en forventning om rimelig tilpasning, således at eventuelle udfordringer løses i mindelighed, når de opstår" (lovudkastets afsnit 3.1.2, side 21).

Der henvises herefter i lovudkastet til en kendelse fra Ligebehandlingsnævnet (kendelse nr. 9383 af 2. marts 2016), hvor det fastslås, at det ikke er i strid med ligestillingsloven at henvise en transkønnet kvinde, der fysisk fremstår som en mand, til et separat omklædningsrum i en svømmehal ud fra et blufærdighedshensyn til de andre kvinder. I sagen udtalte Ligebehandlingsnævnet, at svømmehallen havde forsøgt at løse situationen på bedst mulig måde ved at tilbyde klager at klæde om alene.

Instituttet bemærker i den sammenhæng, at kønsopdelte faciliteter til mænd og kvinder indgår som en selvfølgelig del af samfundet og tilbydes fx i forbindelse med toiletter, omklædning i forbindelse med sport og fritidsaktiviteter mv. Det sker med hjemmel i ligestillingslovens § 3 a og § 3 om positiv særbehandling. Kønsopdelingen har fx til formål

¹¹ Frisch, Morten; Moseholm, Ellen m.fl. i samarbejde med Statens Seruminstitut og Aalborg Universitet: (2019) [Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt Sexus 2017-2018](#)

at beskytte kvinder mod vold og overgreb, beskyttelse af kvinder og mænds værdighed og blufærdighed samt at give kvinder og mænd mulighed for at deltage i aktiviteter, de ellers ikke ville deltage i.¹²

I den forbindelse bør det bemærkes, at det ikke kan udelukkes, at lovudkastets forbud mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og køns karakteristika i diskriminationslovgivningen i visse tilfælde vil give grundlag for krav om oprettelse af særlige fysiske faciliteter for transkønnede og interkønnede, idet det i konkrete situationer kan være nødvendigt at oprette ligeværdige faciliteter, som er kønsneutrale (eller evt. rettet til et tredje køn) i tilslutning til de eksisterende kønsopdelte faciliteter.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at

- Ligestillingsafdelingen tydeliggør i lovbemærkningerne til lovudkastet, at der kan være situationer, hvor der kan opstå pligt til at yde tilpasning i form af særlige faciliteter for transkønnede og interkønnede.

Instituttet henviser til ministeriets j.nr. 2020-15853.

Med venlig hilsen

Louise Holck
DIREKTØR

¹² Se Institut for Menneskerettigheders rapport: Ligestilling i priser og service – en analyse af lovlig forskelsbehandling, 2016.

Kolding den 30 . November 2020

Intersex Danmarks høringssvar til lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl.

Intersex Danmark hilser initiativet om en ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. velkommen, og glæder os over, i den anledning at få mulighed for, at kunne fremkomme med et høringssvar.

Intersex Danmark er en menneskerettighedsbaseret forening for interkønnede, vi arbejder målrettet, for at sikre menneskerettighederne for, og for at forbedre forholdene for, alle interkønnede, såvel børn, som unge og voksne, i Danmark, uanset interkønsvariation.

Der er over 40 forskellige interkøns-variationer, med tilhørende underkategorier, men ens for alle Interkønnede personer, er at de er født med atypiske variationer i deres køns karakteristika, i en eller flere af følgende kategorier: Kønskromosomer, hormon-niveauer, kønsorganer, reproduktive organer, kønskirtler og sekundære kønstræk (Ansigt og kropsbehåring, brystvækst osv.) der er forskellig fra, hvad der anses som typisk og dermed socialt acceptabelt, for hanlige og hunlige kroppe.

Interkønnede er således hverken entydigt hankøn eller hunkøn, og interkønnede kan, på trods af tildelt fødselskøn, og eventuel efterfølgende kirurgi eller behandling, ikke forventes at være i besiddelse af en anatomi, der er fuldt ud, eller udelukkende, er hverken hanlig eller hunlig.

Interkøn er naturlig kønslig variation, der er ikke tale om sygdom, og de fleste interkønnede er sunde og raske individer, og kun få har behandlingskrævende sygdomme, der sætter deres sundhed i fare.

Mange interkønnede identificerer sig som mænd eller kvinder, men en ikke ubetydelig andel af de interkønnede, identificerer sig som Nonbinære, eller på anden vis udenfor den binære kønsopfattelse.

FN, EU, samt internationale Menneskerettigheds- og Interkøns-organisationer verden over antager, at op imod 1,7% af verdens befolkning fødes som interkøn, hvilket betyder at der Danmark, PT vil være op imod 100.000 interkønnede personer, det er dog ikke alle interkønnede der ved at de er født interkøn.

Intersex Danmark ser som forening meget positivt på lovforslagene, som vi ser som et vigtigt skridt på vejen, imod ved lov også at sikre interkønnedes retsstilling i samfundet, ved at sikre denne særligt udsatte gruppe, beskyttelse imod hadforbrydelser, diskrimination og krænkelser på baggrund af deres køns karakteristika.

Vedr: Lov om ligestilling af kvinder og mænd.

- Intersex Danmark byder forslaget om at inkludere termen Køns karakteristika i lov om ligestilling af mænd og kvinder velkommen.

Vi hæfter os dog ved at man fortsat vil benytte termen "kvinder og mænd" i denne lov, hvilket vi anser som problematisk, idet man med denne formulering ekskluderer de mennesker, der ikke identificerer sig som mænd eller kvinder, herunder en del af de interkønnede, der hverken fysisk eller kønsidentitetsmæssigt, passer ind i den binære forståelse, af kategorierne mand og kvinde.

Anbefaling :

Vi anbefaler derfor at man i overskriften sætter "nonbinære" ind i teksten så der kommer til at stå "Kvinder, mænd og nonbinære" og herefter i §1, §2.2, §3.3, §8, §9, §10a, §11, §11.2, §12.2 og §14 erstatter termen "mellem kvinder og mænd" med den mere inkluderende formulering "Mellem kønnene", erstatter termen "kvinders og mænds" med termen "kønnenes" og endeligt erstatter termen "Kvinder og mænd" med den mere inkluderende term "kønnene" for at sikre inklusion af alle personer, uanset kønsidentitet.

Vedr: lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v

- Intersex Danmark er yderst positive overfor forslaget om at inkludere termen køns karakteristika i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v

Det er af afgørende betydning for interkønnede trivsel på arbejdsmarkedet, at denne gruppe bliver sikret imod diskrimination på baggrund af deres køns karakteristika.

Da interkøn udgør en relativt ukendt gruppe, tør interkønnede ofte ikke være ærlige overfor deres arbejdsgiver eller deres kollegaer, om at de er interkøn, af frygt for at blive udsat for diskrimination. I "Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have en LGBTI-identitet i Danmark" svarede således 0% af de interkønnede ja, til at de var åbne på deres arbejdsplads om deres interkønsvariation, mens hele 48% af de øvrige LGBT'ere svarede ja, til at de var åbne på deres arbejdsplads.

At frykten for at blive mødt med manglende forståelse og diskrimination er begrundet, fremgår tydeligt af surveyen om "LGBTI personers trivsel på arbejdsmarkedet", hvor man blandt andet citerer Susanne og Birgitte, som repræsentanter for fra arbejdsgiverne, der er tale om 1 leder og 1 HR ansvarlig, begge fra mellemstore arbejdspladser.

Birgitte er HR-ansvarlig i en mellemstor virksomhed (mellem 50-199 ansatte), der arbejder inden for *Handel, Kommunikation og Privat Service* i den private sektor

Birgitte fortæller fx, hvordan det ville være at springe ud som biseksuel og homoseksuel, men i endnu højere grad som transperson og interkønnet:

"Hvis man ligesom skulle sætte det i en eller anden rangliste. Det lyder så grimt. Men hvis man skulle sætte det i en eller anden rangliste, så tror jeg, at biseksuelle, homoseksuelle .. der tror jeg nogle gange, at mændene vil have det rigtig rigtig svært ved det. Så tror jeg, at transkønnede vil ligesom komme på tredjepladsen eller hvad man skal sige, fordi folk ikke forstår det. Og så tror jeg at interkønnede... det tror jeg slet ikke, at folk ville kunne forholde sig til her. (...) Det er som om, at jo længere væk fra det som folk kender fra sin hverdag eller hvad man skal sige, her fra kontoret, jo sværere ville det blive Folk har jo en eller anden mærkelig tendens til nogle gange at gøre noget større end det er, fordi de ikke forstår det".

(Birgitte, HR-ansvarlig)

Susanne er leder af en mellemstor virksomhed (med 50-199 ansatte), som også arbejder inden for *Handel, Kommunikation og Privat service*.

Susanne fortæller, at det ville være svært, hvis en medarbejder sprang ud som transperson eller interkønnet.

"Det tror jeg ville være meget sværere at forstå og finde ud af. Jeg ved slet ikke. Det kan jeg egentlig slet ikke forestille mig, hvordan de ville reagere. Og vedkommende ville komme ud på værkstederne og stå der over for værkstederne ikke..... Jeg tror ikke sådan en person ville overleve her på en eller anden måde.. psykisk.

(Susanne, Leder)

Som det fremgår, er interkønnede, grundet den manglende viden om området, i den generelle befolkning, i særlig risiko for diskrimination på arbejdsmarkedet, derfor er det vigtigt, at sikre interkønnede, igennem at inkludere termen kønskarakteristika i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet.

Vedr: Lov om Ligebehandlingsnævnet

- Intersex Danmark hilser forslaget om at inkludere termen kønskarakteristika i denne lovgivning velkommen.
- Dog hæfter vi os ved, at man fortsat vil benytte termen mænd og kvinder i lovens § 1 stk. 2. nr. 1-4 samt § 1 stk.5.nr.5.
At benytte termen mænd og kvinder i lovgivningen, ekskluderer personer, der definerer sig som nonbinære eller på anden måde, udenfor den binære kønsopfattelse, hvilket bla. er tilfældet for en andel af de interkønnede personer, ved anvendelse af termen mænd og kvinder, vil man effektivt

ekskludere denne gruppe, fra at være omfattet af lovgivningen.

Anbefaling :

Vi anbefaler at man i § 1 stk. 2. nr. 1-4 samt § 1 stk.5.nr.5. erstatter termen ”mænd og kvinder” med den mere inkluderende term ”kønnene” for at sikre inklusion af alle personer, uanset kønsidentitet.

Vedr: Straffeloven

- Intersex Danmark er særdeles tilfredse med forslaget om at inkluderer termen kønskarakteristika i straffelovens §81, nr.6 og § 266b stk.1
- Det at have fysiske kønskarakteristika, der adskiller sig fra de binære kønsnormer, har historisk set ofte været og er fortsat, en af de primære grunde til, at personer udsættes for hadforbrydelser, diskrimination og krænkelse, både i Danmark og internationalt

Personer med atypiske kønskarakteristika, kan opleve at blive udsat for hadforbrydelser og andre krænkelse selv om deres kønsudtryk og livsstil i øvrigt, er kønskonforme. Det er således ikke nødvendigvis en viden om en persons seksuelle orientering, kønsidentitet eller juridiske kønsstatus, der er baggrund for en hadforbrydelse, men i mange tilfælde alene dét, at en person, er i besiddelse af kønskarakteristika, der er anderledes, end hvad andre typisk vil forvente på baggrund af det køn, de opfatter personen som. Det vil derfor være af stor betydning, at sikre retsbeskyttelsen af alle personer med atypiske kønskarakteristika, ved at indsætte ordet ”kønskarakteristika” i Straffelovens §81, nr.6 og §266b stk.1 da det vil betyde at interkønnede individer, for første gang, med sikkerhed, er beskyttet af denne lovgivning, imod hadforbrydelser, på baggrund af deres kønskarakteristika.

Vedr: Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

- Intersex Danmark er yderst positive overfor forslaget om, at inkludere termen kønskarakteristika i Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

Interkønnede er særligt udsatte i forhold til risikoen for diskrimination, krænkelse og hadforbrydelser med baggrund i kønskarakteristika, især den gruppe, der fysisk fremstår tydeligt androgynt, idet de qua nogle kønslige træk opfattes som et køn, og qua andre kønslige træk, opfattes som et andet køn. Risikoen kan forstærkes yderligere, i de tilfælde hvor det samlede indtryk af personens anatomi, bliver anset for ikke at stemme kønsligt overens med individets kønsidentitet, påklædning eller øvrigt kønsudtryk.

I ”Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have en LGBTI-identitet i Danmark” kan man læse at hele 36% af de interkønnede respondenter, indenfor de sidste år, har været udsat for diskrimination og forskelsbehandling, fordi de er interkøøn.

Vedr: Lov om Institut for Menneskerettigheder

- Intersex Danmark er meget positive overfor forslaget om, at inkludere termen kønskaraktistika i Lov om Institut for Menneskerettigheder

Interkønnedes menneskerettigheder, er et punkt der er up and coming på den internationale menneskerettighedsagenda, og vi ser det som et virkeligt positivt signal, hvis Danmark, inkluderer termen kønskaraktistika i denne lovgivning.

MVH

Inge Toft Thapprakhon
Næstforperson
Intersex Danmark
Bjolderupvej 38
6000 Kolding

Ligestillingsafdelingen*emmhol@mfom.dk og nepwi@mfom.dk***Journal nummer 2020-15853**

Fredericia, den 3. december 2020

Høringssvar vedrørende Udkast til Forslag til ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark støtter lovforslagets intentioner. Ingen skal finde sig i diskrimination, forskelsbehandling, hadforbrydelser eller hadefulde ytringer, uanset om det er på grund af køn, race, tro, religion eller seksuel orientering. Vi oplever dog, at lovforslaget rummer flere vanskelige aspekter og indeholder en del ubekendte faktorer.

Lovforslaget rejser i det lys uklarheder, der bekymrer os. For opnår man ikke mest af alt ved lovforslaget i sin nuværende form at tilgodese nogle minoriteter i samfundet, for samtidig at skabe uklare forhold og usikre retstilstande for andre, herunder eksempelvis i kirkelige og religiøse sammenhænge? Vi vil nævne nogle af disse forhold og uddybe nedenfor:

- 1) Uklarhed for konsekvenser af definitionerne i lovens formål
- 2) Diskrimination: usikkerhed om hvad der kan opfattes som diskriminering
- 3) Ophævelse af forskel vedr. inden for og uden for arbejdsmarkedet
- 4) Skyldig til andet er bevist?
- 5) Om gældende undtagelser på det kirkelige område

1. Uklarhed for konsekvenser af definitionerne i lovens formål

Vi mener ikke, at det er nødvendigt i lovgivningen eksplicit at nævne "*kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika*". Vi vurderer, at disse definitioner anlægger en bestemt opfattelse af køn, som mest tager hensyn til nogle personer, særligt transkønnede og intetkønnede, og at det sker på bekostning af andres opfattelse. Vi deler den hensigt at imødegå en uklar lovgivning, hvor den enkelte kan have svært ved at gennemskue lovgivningen og sine rettigheder. Men det er en direkte uheldig løsning, hvis et lovforslag kun afhjælper den situation for nogle, men samtidig skaber uklarhed og usikkerhed for andre. Derfor foreslår vi, at sagen bør kunne løftes frem på anden vis uden at lovfæste ét bestemt syn på køn.

Vi medgiver, at disse definitioner kan være med til at afklare begreber i forhold til usikre retstilstande, men noterer os, at det ved gennemgang af lovene er anført, at selvom *kønsidentitet* og *kønsudtryk* ikke udtrykkeligt er anført som beskyttelsesgrunde, så er det dog hidtil lagt til grund, at de er omfattet af begrebet køn i lovene og dermed i praksis er beskyttet både inden for og uden for arbejdsmarkedet samt i straffeloven og racediskriminationsloven (jf. side 10-11). Vedtages lovforslaget, er det vanskeligt at gennemskue, om det ud fra lovgivningen fortsat er muligt at hævde et andet syn på køn i samfundet end en normkritisk opfattelse i forhold til eksempelvis et mere

traditionelt syn på køn (biologisk betinget), samt hvad det vil få af betydning og konsekvenser for de sager, der indberettes for Ligebehandlingsnævnet.

Vi vil derfor anbefale, at der til gældende lov alene indsættes "seksuel orientering" i et nyt § 1, stk. 2, så formuleringen lyder: "Lovens formål er desuden at modvirke direkte og indirekte forskelsbehandling på grund af køn og seksuel orientering samt at modvirke chikane og sexchikane." Og at der sker en tilsvarende tilpasning i de love, som er nævnt i lovforslaget.

2. Diskrimination: usikkerhed om hvad der kan opfattes som diskriminering

I lyset af vores usikkerhed om, hvad begreberne *kønsidentitet*, *kønsudtryk* og *kønsskarakteristika* helt præcist vil dække over, og hvad det vil kunne komme til at betyde i praksis, rejser der sig også en uklarhed om, hvordan diskriminering eller krænkelse nærmere bestemt skal defineres.

Med en klassisk kristen forståelse af køn og seksualitet vil der selvsagt være en holdning og heraf en praksis, som er begrundet i teologiske årsager, men som ikke handler om at diskriminere eller krænke. Det kan eksempelvis være: ikke at vie to af samme køn og undervise om, at ægteskabet er mellem en mand og en kvinde; fastholde det bibelske syn på mennesket, at det er skabt som mand og kvinde; at det ikke altid er muligt for LGBTI-personer at blive ansat som præster, missionærer eller indgå i ledelse, repræsentative funktioner m.v., da disse må kunne stå på mål for kirkens eller organisationens teologiske fundament og formål. Der vil altså være tale om holdninger eller forskelsbehandling, som nogen kunne opfatte som diskrimination eller krænkelse.

Når det i lovforslagets kapitel 2a § 3b (side 2) fremgår, at "Ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønsskarakteristika. En instruktion om at forskelsbehandle en person på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønsskarakteristika betragtes som forskelsbehandling," vil det kirkelige arbejde, så blive ramt her? Efter vores bedste opfattelse hverken "udsætter" og/eller "instruerer" vi nogen til at forskelsbehandle, men praktiserer en kristen overbevisning ud fra et bibelsk menneskesyn, som ikke bør være underlagt et forbud, eller efter lovgivningen bør kunne opfattes som kriminelt.

Vi arbejder bevidst med sprog, forståelse og adfærd i mødet med LGBTI-personer, så enhver kan være velkommen i vores sammenhænge. Flere LGBTI-personer oplever sig også hjemme og rummet i vores fællesskaber.

Derfor anbefaler vi, at det klart og tydeligt præciseres, om lovforslagets nye forskelsbehandlingslov kan få betydning for den ovenfor nævnte teologisk begrundede praksis.

3. Ophævelsen af forskel vedr. inden for og uden for arbejdsmarkedet

I lovforslagets kapitel 2b § 3i (side 3-4) fremgår det, at "Klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af køn... seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønsskarakteristika... behandles af Ligebehandlingsnævnet."

Under pkt. 3.1.1.5. (side 17-18) er det nævnt, at Ligebehandlingsnævnet for nuværende behandler dels sager *inden for arbejdsmarkedet* om klager over forskelsbehandling på grund af køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap, national oprindelse, social oprindelse og etnisk oprindelse.), dels sager *uden for arbejdsmarkedet* alene om klager over forskelsbehandling på grund af køn, race og etnisk oprindelse og handicap).

Med lovforslaget vil man gøre op med denne todeling og give alle, der anser deres rettigheder for krænkede, mulighed for at få deres sag hørt og ført i Ligebehandlingsnævnet med mulighed for godtgørelse og økonomisk kompensation – uagtet om man reelt har mistet penge eller ej.

Vi forstår hensigten med at give bedre vilkår for, at sager om forskelsbehandling også uden for arbejdsmarkedet kan få et regi, hvori de kan høres (f.eks. ved afvisning af et boligselskab, jf. eksemplet side 18). Men det bliver uklart for os, når der anføres på side 10: "Uden for arbejdsmarkedet er forskelsbehandling på grund af seksuel orientering omfattet af racediskriminationsloven, men loven indeholder ikke en eksplicit beskyttelse mod indirekte forskelsbehandling eller chikane. Hertil kommer, at overtrædelse af racediskriminationsloven behandles som en straffesag med strengere beviskrav til følge. Det er således arbejdsgruppens vurdering, at beskyttelsen mod forskelsbehandling pga. seksuel orientering er tilstrækkelig inden for arbejdsmarkedet, men at lovgivningen herom uden for arbejdsmarkedet kan styrkes."

Vi efterlyser en tydeligere begrundelse for at ændre på denne todeling og ophæve forskellen på behandling af sager *inden for og uden for arbejdsmarkedet*. Man går dermed længere end EU-direktiver foreskriver og udjævner denne forskel. Med rette kan man spørge, om det er nødvendigt i dansk ret! Det er en bevidst forskel (med vilje!), at EU giver en forskellig beskyttelse, og at man har implementeret det sådan i Danmark. Hermed gælder tydelige forhold inden for arbejdsmarkedet, mens man udviser et vist hensyn til civilsamfundet. *Hvad vil der ske, hvis man ophæver denne forskel for adgang til Ligebehandlingsnævnet? Mistes der en beskyttelse af civilsamfundet?* Det bør klarlægges.

Derfor anbefaler vi, at man opretholder denne forskel, så man ikke skaber usikkerhed og uklarheder for personer i al almindelighed.

Vi anbefaler, at man til grunde for klager om forskelsbehandling uden for arbejdsmarkedet tilføjer "seksuel orientering", så der sker en styrkelse af beskyttelsesgrunde.

Endvidere anbefaler vi, at der gives et klart svar på, om kirkelige organisationer og trossamfund er undtaget, eller om man med dette lovforslag reelt har bestemt, at vores tilgang til/syn på køn, seksuel orientering m.v. per definition er udtryk for forskelsbehandling, og om vi derfor kan risikere at skulle forsvare os i Ligebehandlingsnævnet?

4. Skyldig til andet er bevist?

I lovforslagets kapitel 2a § 3b stk. 4 (side 2) fremgår det, at "Hvis en person, der anser sig for krænkede, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten, at bevise at ligestillingsprincippet ikke er blevet krænkede."

På side 18 (og side 40) bliver det nævnt, at man, ligesom i sager om forskelsbehandling inden for arbejdsmarkedet, også vil indføre et princip om delt bevisbyrde i sager uden for arbejdsmarkedet. Dette betyder i praksis, at den enkelte kun skal påvise en faktisk omstændighed, for eksempel at en given person ikke bliver valgt til et åndelig tillidshverv, og hvis det giver anledning til blot en formodning om, at det kunne være udtryk for forskelsbehandling, så kan vedkommende få sagen frembragt i Ligebehandlingsnævnet. Og i den sag vender bevisbyrden, så det bliver "den anklagede", som skal bevise, at der ikke har tale om forskelsbehandling eller krænkelse i hverken direkte eller indirekte henseende.

Vi stiller os meget kritisk over for, at bare det, at man "anser sig for krænkede" og at bare "en formodning om forskelsbehandling" er nok til at få sin sag for Ligebehandlingsnævnet med

mulighed for økonomisk godtgørelse. Vi er også kritiske over for forslaget om, at bevisbyrden falder tilbage på "os som anklaget" – for hvordan beviser man, at noget ikke er sket? Det vil egentlig betyde, at kirkelige organisation, trossamfund m.fl. kan pålægges store byrder for at skulle bevise sin uskyld.

Derfor anbefaler vi, at det tydeligt fremgår, at dette ikke handler om en hetz mod dem, der har et traditionelt syn på ægteskab og en klassisk kristen opfattelse af køn og seksualitet, så de alene ud fra deres trosgrundlag anses som værende krænkende.

Vi mener, at her må gælde den frihed, som er nævnt i grundloven § 67: "Borgerne har ret til at forene sig i samfund og dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, der strider mod sædeligheden og den offentlige orden"

5. Om gældende undtagelser på det kirkelige område

På side 35-35 og 39 fremgår det, at forskelsbehandling kan ske, hvis "det er begrundet i et legitimt mål og midlerne til at opfylde dette mål er hensigtsmæssige og nødvendige". Endvidere er der på side 44 (samt side 50) omtalt "undtagelser for forbuddet mod forskelsbehandling", men det fremgår ikke klart, hvordan det stiller os på det kirkelige område i disse forhold.

Som det har været anført i de forrige punkter, savner vi en tydeliggørelse af, om de lovgivningsmæssige undtagelser – i forhold til ligestillingsloven og forskelsbehandlingsloven, der er på det folkekirkelige område og for trossamfundene (jf. Trossamfundsloven) – fortsat vil gælde, såfremt dette lovforslag vedtages?

Vi anbefaler, at det tydeligt kommer til at fremgå, at disse undtagelser fortsat er gældende og dermed skabe klarhed på området.

Afsluttende bemærkninger

Vi har som nævnt i begyndelsen stor forståelse og sympati for intentionen bag dette lovforslag, men samtidig oplever vi, at hensynet til og styrket beskyttelse af en række minoriteter kan få konsekvenser for andre grupper i samfundet, herunder det kirkelige område. Det har sikkert ikke været tilsigtet, men de anførte bemærkninger til lovforslaget giver grund til bekymring.

Vi håber, at vores anbefalinger vil indgå i udvalgsarbejdet.

Med venlig hilsen
p.v.a.

Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark

Hans-Ole Bækgaard
formand
hans-ole.baekgaard@indremission.dk

Jens Medom Madsen
generalsekretær
jmm@imh.dk

Beskæftigelsesministeriet
Ligestillingskontoret

KL's bemærkninger til lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer) – J. nr. 2020-15853

Miljø- og Fødevareministeriet, Departementet (nu Beskæftigelsesministeriet), Ligestillingsafdelingen har i mail af 5. november 2020 fremsendt høring vedrørende lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

KL skal meddele Beskæftigelsesministeriet, Ligestillingsafdelingen, at KL ikke har bemærkninger til det fremsendte lovforslag.

I forhold til lovforslagets eventuelle økonomiske konsekvenser for kommunerne henviser KL til Beskæftigelsesministeriet, Ligestillingsafdelingens mail af 26. november 2020 kl. 15.25, hvoraf det bl.a. fremgår:

"Jeg kan henvise til, at det fremgår af pkt. 3.1.2, pkt. 3.1.3.1. samt de særlige bemærkninger til § 1, nr. 14 i det udsendte udkast til lovforslag, at der ikke stilles nye krav om særlig tilgængelighed. Der vil derimod være en forventning om rimelig tilpasning, således at eventuelle udfordringer løses i mindelighed, når de opstår. "

Såfremt det måtte vise sig, at lovforslaget får større økonomiske konsekvenser i forbindelse med øget tilgængelighed i kommunale institutioner, tager KL forbehold for eventuelt at genåbne DUT-spørgsmålet.

Det har ikke været muligt for KL's bestyrelse at behandle KL's høringsvar inden for tidsfristen, hvorfor KL tager forbehold for senere politisk behandling.

Med venlig hilsen

Christel Andersen

Souschef, Jura og EU

Dato: 4. december 2020

Sags ID: SAG-2020-05654
Dok. ID: 3015967

E-mail: RIBJ@kl.dk
Direkte: 3370 3854

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 1

LGBT komiteen arbejder med
lovgivning og rettigheder i
relation til LGBT-personer og
er partipolitisk uafhængig

CVR: 40636234
komiteen@komiteen.dk

komiteen.dk

Tina Thranesen
tina@thranesen.dk
Martin Iversen Christensen
iverchrist@gmail.com
Søren Laursen
soren@laursen.com

Facebook & Twitter: @lgbtkomiteen

12. november 2020

Emma Holm
emmhol@mfvm.dk

Neel Pryds Winkel
nepwi@mfvm.dk

**Vedr.: "Udkast til forslag til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love".
Journalnummer 2020-5853.**

LGBT komiteen finder det selvsagt tilfredsstillende, at regeringen nu fremsætter et omfattende lovforslag med henblik på at skabe eller udvide beskyttelsen mod diskrimination, forskelsbehandling og hadforbrydelser på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og køns karakterer.

Når det er sagt, havde vi dog foretrukket, at der i stedet var blevet gennemført en egentlig ligebehandlingsreform med indførelsen af et generelt forbud mod diskrimination. Efter gennemførelsen af dette lovudkast vil f.eks. beskyttelsesgrundene tro, religion og alder stadig kun være beskyttet, som seksuel orientering er beskyttet i dag.

Ordet "transkønnet" (trans-).

Under pkt. "1. Indledning" i bemærkningerne anføres i slutningen af sætningen "trans- og interkønnede". "trans- og interkønnede" og "transkønnede" – er anført flere steder gennem bemærkningerne.

LGBT komiteen gør opmærksom på, at det er uheldigt at bruge ordet "transkønnet" og de deraf afledte bøjningsformer i bemærkningerne.

Ordet/begrebet "transkønnet" er uklart, da det anvendes i to forskellige betydninger.

Mange betragter ordet som en fællesbetegnelse for alle transpersoner, altså inkluderende både transvestitter og, hvad der traditionelt betegnes transseksuelle.

Ordet "transseksuel" anvendes imidlertid ikke ret meget mere, da det for nogle lyder som om, det har noget med seksualitet at gøre, hvilket dog ikke er tilfældet.

Derfor er der nogle, som bruger ordet "transkønnet" som erstatning for "transseksuel". En sådan fortolkning vil imidlertid betyde, at den store gruppe af transvestitter ikke vil blive omfattet af den kommende lov. En sådan uklarhed må undgås.

LGBT komiteen anbefaler derfor, at ordet "transkønnet" og afledte bøjningsformer ikke anvendes i bemærkningerne til lovforslaget, når det udfærdiges, men at der i stedet anvendes ordet "transperson".

* * *

LGBT komiteen bemærker endvidere, at der efter »et legitimt mål« mangler et komma, så § 3 a, stk. 1 får følgende ordlyd:

§ 3 a. Uanset § 2 er denne lov ikke til hinder for forskelsbehandling, hvis levering af varer og tjenesteydelser til personer af det ene køn udelukkende eller først og fremmest er begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde dette mål er hensigtsmæssige og nødvendige.

* * *

Udkastets pkt. 7.

LGBT komiteen anbefaler, at »7. Efter kapitel 2 indsættes:« ændres til »7. Efter § 3 a indsættes:«

* * *

Udkastets pkt. 9.

9. § 3 b, stk. 2 affattes således:

Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

LGBT komiteen anbefaler, at § 3 b, stk. 2 i stedet for den foreslåede formulering affattes således:
»Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person behandles ringere på grund af eller antagelse om dennes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, end andre personer bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.«

* * *

Bemærkninger til udkastets "Bemærkninger til lovforslaget. Almindelige bemærkninger".

1. Indledning

2. afsnit

LGBT komiteen henstiller, at der i forlængelse af 2. afsnit indsættes følgende: » Europarådets anbefaling CM/Rec(2010)5 af 31. marts 2010 indeholder anbefalinger til medlemsstaterne, som dette lovforslag opfylder.«

5. afsnit

Afsnittet indledes med:

"Forslaget indebærer, at der indsættes et forbud mod forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, og at forbuddet mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika gøres eksplicit i [...]".

LTBT komiteen anbefaler, at der efter »seksuel orientering« indsættes »som også omfatter asekuelle«, så det er helt klart, at beskyttelsen også omfatter asekuelle.

7. afsnit

Institut for Menneskerettigheder får desuden et klart mandat til at rejse klagesager om forskelsbehandling på grund af seksuel orientering uden for arbejdsmarkedet samt lave analyser på området.

LGBT komiteen henstiller, at »samt lave analyser på området« slettes, og at der indsættes et afsnit med følgende ordlyd:

»Institut for Menneskerettigheder får endvidere et klart mandat til at lave analyser vedrørende seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika«.

* * *

2. Lovforslagets baggrund

6. afsnit

Fælles for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede er, at de enten bryder med normen om heteroseksualitet, eller at det kønsmæssige udtryk eller den fysiske fremtoning udfordrer den gængse opfattelse af køn i samfundet.

Beskrivelsen "udfordrer den gængse opfattelse af køn" er i sig selv stigmatiserende, da den indikerer en aktiv provokation fra den omfattede persongruppe.

LGBT komiteen henstiller i stedet at skrive: "Fælles for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og interkønnede er, at de bryder med normerne for seksualitet og/eller køn.

* * *

3.1.1.3. Forskelsbehandlingsloven

Næstsidste afsnit (om Aarhus-dommen)

"I en dom Århus Byret traf den 9. juni 2015, som der er redegjort for under afsnit 3.1.1.2. om ligebehandlingsloven, fandt retten frem til, at den pågældende var beskyttet både af ligebehandlingsloven og forskelsbehandlingsloven og dermed, at kønsidentitet og kønsudtryk de facto er beskyttet under dansk lovgivning."

Retten fortolker således i denne sag kønsidentitet og kønsudtryk ind i beskyttelsesgrunden seksuel orientering.

LGBT komiteen bemærker, at retten ikke direkte nævner "seksuel orientering", men refererer til ligebehandlingsloven og forskelsbehandlingsloven.

LGBT komiteen henstiller derfor for fuldstændighedens skyld, at sætningen »Retten fortolker således i denne sag kønsidentitet og kønsudtryk ind i beskyttelsesgrunden seksuel orientering.« tilføjes »jf. forskelsbehandlingsloven og i beskyttelsesgrunden "køn" jf. ligebehandlingsloven.«

Endvidere bemærkes, at "Århus" skal staves "Aarhus".

Med venlig hilsen

LGBT komiteen

Søren Laursen

Tina Thranesen

24/11-2020

Neel Pryds Winkel

Emma Holm

Høringssvar: *"Udkast til forslag til lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love"*

LGBT+ Danmark bifalder at der langt om længe er fremsat et udkast til et omfattende lovforslag der i højere grad skal sikre LGBT+ personer imod diskrimination.

Vores forening havde gerne set at skærpelsen var sket som et generelt forbud mod diskrimination, men mener alligevel at der er tale om en stor forbedring og afgørende præcisering af den eksisterende lovgivning på området.

Det er helt afgørende for vores målgruppes følelse af retssikkerhed at man udvider beskyttelsen til at inkludere de der bryder med normer for køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika.

På vegne af LGBT+ Danmark

Susanne Branner Jespersen
Sekretariatschef

Miljø- og Fødevareministeriet
Holmens Kanal 20
1060 København K

Att. Ligestillingsafdelingen,
Emma Holm og Neel Pryds
Winkel

2. december 2020

Svar på høring om lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. – jeres sagsnr. 2020-15853

J.nr. 20-49095

Ankestyrelsen
Sekretariatet for
Ligebehandlingsnævnet

Ligebehandlingsnævnets indledende bemærkninger

Nævnet bemærker indledningsvis, at nævnet finder det naturligt, at klagesager efter de foreslåede ændringer af ligestillingsloven og forskelsbehandlingsloven skal kunne indbringes for nævnet.

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

Lovforslaget indeholder forslag om et forbud mod forskelsbehandling uden for arbejdsmarkedet på grund af seksuel orientering.

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

Lovforslaget indeholder endvidere forslag om et forbud mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika inden for og uden for arbejdsmarkedet.

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Nævnet har behandlet klager over forskelsbehandling på grund af kønsidentitet og kønsudtryk. Nævnet har i sin praksis fastslået, at forskelsbehandling på grund af kønsidentitet og kønsudtryk er omfattet af ligestillingslovens og ligebehandlingslovens anvendelsesområde. Nævnet kan som eksempel henvise til sagsnr. [18-72224](#) og [18-69680](#), hvor klager fra to personer, der identificerede sig selv som "queers", blev behandlet efter ligestillingsloven. I sagsnr. [2016-6810-33077](#) blev en mandlig fysioterapeuts ønske om at gå feminint klædt på sin arbejdsplads behandlet efter ligebehandlingsloven.

Det er nævnets opfattelse, at der med lovforslaget er tale om en kodificering af beskyttelsen mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet og kønsudtryk inden for og uden for arbejdsmarkedet.

Nævnet har ikke haft lejlighed til at tage stilling til klager over forskelsbehandling på grund af kønskarakteristika.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, punkt 3.1.3.1. (side 24) og punkt 3.1.3.2. (side 25), at det forhold, at en person forskelsbehandles på grund af kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, ikke udelukker, at personen også kan blive udsat for forskelsbehandling på grund af køn, forstået som enten mand eller kvinde. Forskelsbehandling på grund af køn i en sådan situation vil fortsat være omfattet af ligestillingsloven uden for arbejdsmarkedet og af ligebehandlingsloven og ligelønsloven inden for arbejdsmarkedet.

Til orientering har nævnet behandlet en række klager over forskelsbehandling på grund af flere diskriminationsgrunde.

Nævnet kan som eksempel på flere overtrædelser i samme sag henvise til sagsnr. [2017-6810-43025](#), hvor den afskedigede arbejdstager både havde været udsat for forskelsbehandling på grund af handicap og på grund af køn. Sagen blev indbragt for domstolene i medfør af lov om Ligebehandlingsnævnet § 12, stk. 1. Retten i Randers afsagde den 24. september 2019 dom i sagen. Ved dommen fik den afskedigede arbejdstager medhold. Dommen er tilgængelig på [Ligebehandlingsnævnets hjemmeside](#).

Til belysning af nævnets praksis henvises også til sagsnr. [18-38162](#), der angik påstået forskelsbehandling på grund af køn og seksuel orientering, idet en mand, der havde haft seksuel kontakt med en anden mand, ikke kunne være bloddonor. Nævnet behandlede den del af klagen, der angik spørgsmål om forskelsbehandling på grund af køn uden for arbejdsmarkedet efter ligestillingsloven, men nævnet havde ikke kompetence til at behandle den del af klagen, der angik spørgsmål om forskelsbehandling på grund af seksuel orientering uden for arbejdsmarkedet. Efter lovforslaget vil nævnet fremover kunne behandle en sådan sag om påstået forskelsbehandling på grund af køn og seksuel orientering uden for arbejdsmarkedet.

I forhold til eventuel forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika og køn bemærker nævnet, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis det i lovbemærkningerne præciseres og/eller

eksemplificeres, i hvilke tilfælde en person må anses for at have været udsat for forskelsbehandling på grund af både kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika og køn.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger til de enkelte dele af ændringsforslaget

Forslagets § 1, nr. 9 – Indirekte forskelsbehandling

Det fremgår af de specielle bemærkninger til forslagets § 1, nr. 9 (side 39), at "[f]orbuddet mod indirekte forskelsbehandling tager sigte på at hindre anvendelsen af bestemmelser, betingelser eller praksis, der uanset at de fremtræder som neutrale, dog alligevel vil stille personer med en bestemt seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige (proportionalitetsvurdering)".

Personer med en bestemt seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika

Den foreslåede bestemmelse svarer til bestemmelsen om indirekte forskelsbehandling på grund af køn i ligestillingslovens § 2, stk. 3. Den svarer også til bestemmelsen om indirekte forskelsbehandling i lov om etnisk ligebehandling § 3, stk. 3, der tilsvarende finder anvendelse uden for arbejdsmarkedet.

Det fremgår af lov om etnisk ligebehandling § 3, stk. 3, at der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

I EU-Domstolens dom af 6. april 2017 (C-668/15) fastslog Domstolen i betragtning 26, at "det [skal] vurderes, om denne praksis, selv om den er udformet neutralt, i henhold til artikel 2, stk. 2, litra b), i direktiv 2000/43 stiller personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse særligt ufordelagtigt i forhold til andre personer". Domstolen fastslog i betragtning 27, at ordene "særlig[t] ufordelagtigt" i bestemmelsen om indirekte forskelsbehandling skal forstås således, at det betyder, at det navnlig er

personer af en bestemt etnisk oprindelse, som stilles i en ufordelagtig situation som følge af den omhandlede foranstaltning. Tilsvarende EU-Domstolens dom af 15. november 2018 (C-457/17), betragtning 47.

Nævnet bemærker, at denne fortolkning af rækkevidden af indirekte forskelsbehandling også kan have betydning i forhold til ligestillingsloven, og at en sådan fortolkning kan medføre, at ligestillingsloven efter ændringerne alene vil beskytte mod forskelsbehandling af en person med en bestemt seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. En person vil således ikke nødvendigvis være beskyttet mod forskelsbehandling, hvis den diskriminerende bestemmelse, betingelse eller praksis på samme tid stiller personer med en anden seksuel orientering, en anden kønsidentitet, et andet kønsudtryk eller andre kønskarakteristika ringere end andre personer.

Nævnet har i forbindelse med bl.a. Europa-Kommissionens spørgeskema vedrørende anvendelsen af direktiv 2000/43/EF om ligebehandling uanset race og direktiv 2000/78/EF om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse udtrykt bekymring for denne meget snævre beskyttelse mod indirekte forskelsbehandling.

Sagligt formål

Om det saglige formål ved indirekte forskelsbehandling fremgår videre af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9 (side 39), at "[d]et må bero på en konkret vurdering, om det pågældende formål er sagligt, og om midlerne er proportionale i forhold til målet. Et eksempel på et sagligt og proportionalt formål vil kunne være at henvise en transkønnet person, som alene har fået foretaget ændring af det juridiske køn, og fortsat fysisk fremstår som det modsatte køn, til at bade og klæde om i et separat omklædningsrum af hensyn til andres blufærdighed".

Nævnet bemærker hertil, at det angivne eksempel forudsætter, at nævnet indledningsvist har vurderet, at der foreligger en tilsyneladende neutral praksis i forhold til omklædningsrum, og at denne tilsyneladende neutrale praksis stiller personer med en bestemt seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika særligt ufordelagtigt i forhold til andre personer.

Nævnet bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis man i bemærkningerne til lovforslaget forholder sig til, hvilke formål der typisk vil være saglige.

Nævnet kan i den forbindelse henvise til forarbejderne til lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap (lov nr. 221 af 18. april 2018, handicapdiskriminationsloven), der tilsvarende finder anvendelse uden for arbejdsmarkedet, hvoraf det fremgår bl.a., at hensynet til andres sundhed og sikkerhed typisk vil være et sagligt formål. Et formål om økonomisk vinding kan efter disse forarbejder også være et sagligt formål, idet både offentlige og private virksomheder har et berettiget behov for at sikre et økonomisk udbytte.

Bevisbyrde

Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9 (side 40), at "[h]vis der ikke foreligger et sådan bevismateriale, vidneforklaringer m.v., men alene en forklaring fra den person, der anser sig for krænket, og en modstridende forklaring fra den person, som beskyldning rettes imod, må Ligebehandlingsnævnet ud fra den almindelige frie bevisbedømmelse tage stilling til, om der er tale om omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet forskelsbehandling".

Nævnet bemærker hertil, at klagerne i Ligebehandlingsnævnet behandles på skriftligt grundlag, jf. lov om Ligebehandlingsnævnet § 5, stk. 2. Der er ikke mulighed for mundtlig bevisførelse i form af parts- og vidneforklaringer under nævnets behandling af en sag. Når nævnet vurderer en sags skriftlige beviser, kan nævnet inddrage skriftlige udsagn fra tredjemand. Nævnet henviser til Ligebehandlingsnævnets årsberetning 2018, s. 36, om skriftlige udsagn fra tredjemand. Årsberetningen er tilgængelig på [nævnets hjemmeside](#).

Forslagets § 1, nr. 13 – repressalier

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 13, at ingen må udsættes for ugunstig behandling eller ugunstige følger som reaktion på en klage eller nogen form for retsforfølgning, der iværksættes med det formål at sikre, at princippet om ligebehandling iagttages.

Bestemmelsen om repressalier svarer til ligestillingslovens § 2 b.

Nævnet bemærker, at forbuddet mod repressalier dermed alene vil gælde den situation, hvor der er klaget eller indledt retsforfølgning. Derimod vil forbuddet mod repressalier ikke gælde den situation, hvor den forurettede udsættes for ugunstig behandling som følge af en direkte henvendelse til den offentlige eller private virksomhed, der påstås at have udøvet forskelsbehandling.

Nævnet bemærker, at det kunne overvejes at anvende formuleringen "ufordelagtig behandling eller følge, fordi der er fremsat krav om ligebehandling", hvilket svarer til bestemmelserne i ligebehandlingslovens § 15, stk. 1, og forskelsbehandlingslovens § 7, stk. 2.

Forslagets § 1, nr. 14 – Undtagelser fra forbuddet mod forskelsbehandling

Foranstaltninger til fremme af ligestilling

Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14 (side 44), at ministeren med hjemmel i den foreslåede § 3 e, stk. 2, kan fastsætte overordnede regler for, hvornår der kan iværksættes positive særforanstaltninger uden en forudgående tilladelse fra en ressortminister. Bestemmelsen svarer til ligestillingslovens § 3, stk. 2.

I bekendtgørelse nr. 340 af 10. april 2007 om initiativer til fremme af ligestilling (Adgangen til at iværksætte ligestillingsfremmende initiativer uden dispensation) fastsat i medfør af ligestillingslovens § 3, stk. 2, har ministeriet for ligestilling fastsat regler for adgangen til at iværksætte ligestillingsfremmende initiativer uden dispensation.

Forbuddet mod forskelsbehandling på grund af køn er således fraveget i de tilfælde, hvor den skete forskelsbehandling falder ind under anvendelsesområdet i bekendtgørelse om initiativer til fremme af ligestilling. Hvis forskelsbehandlingen falder inden for området af bekendtgørelsen, er der ikke tale om ulovlig forskelsbehandling, og klager får derfor ikke medhold. Nævnet kan som eksempel henvise til sagsnr. [2017-6811-29751](#) om afholdelse af et arrangement forbeholdt kvinder, og sagsnr. [18-33560](#) om et fitnesscenter kun for kvinder.

Nævnet bemærker, at det bør præciseres, hvorledes LGBTI-personer er stillet i forhold til bekendtgørelsen om initiativer til fremme af ligestilling, som angår kvinder og mænd.

Legitimt mål

Af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14 (side 44), fremgår det videre, at der med den foreslåede § 3 e, stk. 3, gives mulighed for at fravige ligebehandlingsprincippet i forhold til seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, som det er muligt for mænd og kvinder i den nugældende § 3 a i forhold til forskelsbehandling af det ene køn.

Det fremgår således, at "[f]orskelsbehandling kan efter bestemmelsen finde sted, hvis leveringen af varer og tjenesteydelser udelukkende eller først og fremmest til LGBTI-personer er begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde dette mål er hensigtsmæssige og nødvendige."

Nævnet bemærker, at nævnet har anvendt den nugældende § 3 a i en række tilfælde, som efter nævnets vurdering ikke ses at være omfattet af bekendtgørelse om initiativer til fremme af ligestilling, herunder i tilfælde, hvor en person har været udelukket fra at deltage i et arrangement på grund af sit køn.

Nævnet kan som eksempel henvise til sagsnr. [19-11411](#), hvor en mand havde været udelukket fra at deltage i et lagersalgs første aften, der kun var for kvinder. I sagsnr. [19-43462](#) havde en kvinde været udelukket fra at deltage i en herretøjsforretnings arrangement, der kun var for mænd. I begge sager havde klagerne været udsat for direkte forskelsbehandling på grund af køn, og nævnet foretog herefter en vurdering af, om forskelsbehandlingen var begrundet i et legitimt mål, og i givet fald om midlerne til at opfylde dette mål var hensigtsmæssige og nødvendige.

Nævnet forstår bemærkningerne til den foreslåede § 3 e, stk. 3, således, at bestemmelsen vil give mulighed for at fravige ligebehandlingsprincippet i de tilfælde, hvor en LGBTI-person klager over forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, hvis leveringen af varer og tjenesteydelser udelukkende eller først og fremmest til andre LGBTI-personer er begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde dette mål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Nævnet bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, at anvendelsesområdet for den foreslåede § 3 e, stk. 3, præciseres i bemærkningerne.

Forslagets § 1, nr. 14 – Ikke pligt til tilgængelighed

Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14 (side 45), at forbuddet mod forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika ikke indebærer en pligt til tilgængelighed.

I hvilke situationer, der i givet fald vil være tale om tilgængelighed, fremgår ikke klart af bemærkningerne. Det fremgår heller ikke, om der for eksempel er en pligt til tilgængelighed for så vidt angår seksuel orientering, der også er omfattet af det foreslåede kapitel 2 a.

Nævnet er enig i, at der ikke i ligestillingsloven skal indføres en pligt til tilgængelighed.

Ifølge de almindelige bemærkninger til lovforslaget, punkt 3.1.2. (side 22), betyder reglen, "at der ikke med forbuddet mod forskelsbehandling stilles nye krav om særlig tilgængelighed. Der vil derimod være en forventning om rimelig tilpasning, således at eventuelle udfordringer løses i mindelighed, når de opstår. Dette ligger i tråd med Ligebehandlingsnævnets praksis, hvor det er fastslået, at det ikke er i strid med ligestillingsloven at henvise en transkønnet kvinde, der fysisk fremstår som en mand, til et separat omklædningsrum i en svømmehal ud fra et blufærdighedshensyn til de andre kvinder. I sagen udtalte nævnet, at svømmehallen havde forsøgt at løse situationen på bedst mulig måde ved at tilbyde klager at klæde om alene (KEN nr. 9383 af 2. marts 2016)".

Nævnet bemærker, at sagen med sagsnr. [2015-6811-22682](#) angik en person, der var født som og fremstod som en mand. Personen havde fået juridisk kønsskifte fra mand til kvinde og var blevet tildelt et nyt personnummer. Personen havde ikke fået foretaget operative indgreb.

I sagen var det personens opfattelse, at personalet i svømmehallen ved at henvise til handicapomklædningen sidestillede personens køn med det at have et handicap. Nævnet foretog en helt konkret vurdering af det enkelte tilfælde, som klagen angik. I denne vurdering indgik det forhold, at svømmehallen havde forsøgt at løse situationen på bedst mulig måde. Situationen blev ikke løst i mindelighed, og afgørelsen er ikke udtryk for, at nævnet er af den opfattelse, at der gælder en almindelig pligt til rimelig tilpasning.

Nævnet skal i alle sager om indirekte forskelsbehandling foretage en vurdering af, om en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål, og om midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Forslagets § 2 - Forskelsbehandlingsloven

Det fremgår af lovforslagets § 2, at kønsidentitet, kønsudtryk og kønskaraktistika indsættes som beskyttelsesgrunde i forskelsbehandlingsloven.

Som det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, har nævnet i sin praksis indfortolket kønsidentitet og kønsudtryk i ligebehandlingslovens kønsbegreb.

Nævnet bemærker, at lovforslaget vil medføre, at nævnet fremover skal behandle disse klagesager efter forskelsbehandlingsloven.

Sexchikane

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til forslaget, punkt 3.1.1.3. (side 15), at sexchikane ikke er omfattet af forskelsbehandlingsloven.

Beskyttelsen mod sexchikane inden for arbejdsmarkedet er fastsat i ligebehandlingsloven.

Nævnet bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis beskyttelsen mod sexchikane for LGBTI-personer uddybes i bemærkningerne.

Nævnet bemærker i den forbindelse, at der med den seneste ændring af ligebehandlingsloven er indført et forhøjet godtgørelsesniveau i sager om sexchikane.

I medfør af lov nr. 1709 af 27. december 2018 om ændring af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. (Styrket fokus på omgangstonen på arbejdspladsen i sager om seksuel chikane og forhøjelse af godtgørelsesniveauet i sager om seksuel chikane) tillægges krænkelse i form af sexchikane vægt ved fastsættelsen af godtgørelsen.

Det fremgår af forslag til lov nr. 93 af 13. november 2018, at hensigten med ændringen af ligebehandlingslovens § 14 som udgangspunkt var at forhøje godtgørelsesniveauet i sager om seksuel chikane med en tredjedel.

Indirekte forskelsbehandling

Der henvises til ovenstående bemærkninger om indirekte forskelsbehandling.

Forslagets § 3 – Lov om Ligebehandlingsnævnet

Som en følge af de foreslåede ændringer i ligestillingsloven og forskelsbehandlingsloven er der samtidig foreslået ændringer i lov om Ligebehandlingsnævnet.

Som en naturlig følge af ændringen af nævnets kompetence til også at behandle klager over forskelsbehandling på grund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika bør bekendtgørelse nr. 220 af 1. marts 2013 om forretningsorden for Ligebehandlingsnævnet § 1 tilsvarende ændres.

Forslagets § 7 – Ikrafttræden

Det fremgår af lovforslagets § 7, at loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Nævnet antager, at dette indebærer, at overtrædelser af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika, der finder sted den 1. juli 2021 og derefter, kan indbringes for Ligebehandlingsnævnet.

Nævnet bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis dette præciseres i bemærkningerne.

Ligebehandlingsnævnet uddyber gerne sine bemærkninger, hvis ministeriet har ønske herom, ligesom nævnet naturligvis står til rådighed for eventuelle spørgsmål.

Venlig hilsen

Rikke Foersom
Formand for Ligebehandlingsnævnet

Til: emmhol@mfvm.dk, nepwi@mfvm.dk
Fra: Birger Reuss Schmidt (brs@dml.dk)
Titel: Høringssvar, journalnummer 2020-15853
Sendt: 04-12-2020 15:44
Bilag: image005.jpg; image006.jpg;

Ligestillingsafdelingen

emmhol@mfvm.dk og nepwi@mfvm.dk

Journal nummer 2020-15853

Høringssvar vedrørende Udkast til Forslag til ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

Luthersk Mission tilslutter sig høringssvaret fra Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark.

De bedste hilsner
Birger Reuss Schmidt

Birger Reuss Schmidt
Vicegeneralsekretær

Danish Lutheran Mission
+45 2247 4027
www.dlm.dk

[Follow DLM on Facebook](#)

HØRINGSSVAR

til

Udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love.

Indledning

Den nuværende lov forbyder diskrimination på basis af køn. Formålet med det nye lovforslag er at udvide dette forbud, sådan at det også bliver forbudt at diskriminere på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika; for enkeltheds skyld vil vi her koncentrere os om at lovforslaget varetager hensynet til transkønnede. Samtidig vil vi benytte lejligheden til at påpege et felt, hvor der i dag sker meget omfattende diskrimination af mænd.

A. LOV OM LIGESTILLING AF KVINDER OG MÆND (p.t. under Beskæftigelsesministeriet)

Spørgsmål om bevisbyrde

Den nuværende lovs §2 stk. 4 lyder: " Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket."

Her er der i nogen grad tale om omvendt bevisbyrde. Hvis f.eks. en kvinde påstår sig krænket af en person, der har leveret tjenesteydelser til hende, så er det den pågældende person der skal bevise, at vedkommende er uskyldig. Hvis der er tale om seksuelle krænkelser som anklages efter Straffeloven, så er den anklagede uskyldig, indtil det modsatte er bevist. Men efter Ligestillingsloven er den anklagede skyldig, indtil hans uskyld er bevist. Dette er i modstrid med almindelige retsprincipper. Det undrer os, at man her kan indføre omvendt bevisbyrde, da det os bekendt ellers ikke tillades i dansk lovgivning. Den omvendte bevisbyrde er problematisk, fordi der kan være situationer, hvor det logisk set er umuligt at bevise sin uskyld – man kan aldrig bevise, at noget IKKE er forekommet. Det kan gøre den anklagede helt ubeskyttet mod opdigtede anklager.

Dette har måske i praksis sjældent indtil nu været et problem i denne lov. Men når hensynet til transkønnede indbygges i loven, vil det blive et stort problem.

Krænkelser af transkønnede

Den foreslåede §3b stk. 4 lyder:

Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler

det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Lad os se på nogle typer af episoder, der indtil nu har gjort, at transkønnede føler sig krænket.

Ifølge de transkønnedes selvopfattelse, så er en transkvinde (en mand der har skiftet køn til kvinde) faktisk en kvinde, og en transmand (en kvinde der har skiftet køn til mand) faktisk en mand. Det anses derfor for en krænkelse, hvis man omtaler en transkvinde som "han" eller en transmand som "hun". Hvis man mener, at der skal administreres på basis af biologisk køn, anser de transkønnede det som en uacceptabel krænkelse. Især i USA og England har der været mange sager, hvor de transkønnedes lobby med stor energi og stor effekt har angrebet personer, som udtrykker uenighed med de transkønnedes opfattelse af køn. Typisk har translobbyens angreb på disse personer ført til, at de har mistet deres stilling. Her er et par eksempler på udsagn, der har ført til at personen har mistet sin stilling:

- 1) "Biologisk køn skal være udgangspunktet for beskyttelse af kvinders rettigheder"
- 2) "Kvinder har ikke penis"
- 3) En transmand blev omtalt som "hende" ved en opfordring til at undgå at "hun" kom til skade.

Links:

- 1) <https://www.berlingske.dk/aok/klummeskribent-har-sagt-op-efter-anklager-om-transfobi>
- 2) <https://www.dailymail.co.uk/news/article-6192453/Student-editor-tweeted-women-dont-penises-fired-university.html>
- 3) <https://www.berlingske.dk/kultur/underviser-fyret-i-usa-ville-ikke-sige-han-om-en-transkoennet>

Translobbyen har således en meget lav krænkelses-tærskel, og har i disse lande magt til at det får meget alvorlige konsekvenser for personer, hvis de udtrykker uenighed med de transkønnedes forståelse af køn.

Der er grund til at tro, at disse tilstande i USA og England også er på vej i Danmark. Således har visse institutter indført regler om hvordan man tiltaler personer, som muligvis kunne være transkønnede. Det gælder på DIS og på Institut for Kunst- og Kulturvidenskab på Københavns Universitet, se nedenstående link:

<https://nyheder.tv2.dk/samfund/2019-09-04-mail-til-universitets-ansatte-undgaa-at-bruge-koennede-betegnelser-om-studerende>

I dette link kan man også aktivere en meningsmåling. Her har 9805 personer markeret deres mening. 84 % er uenige i den politik om tiltale, som det pågældende institut har indført. Man kan således med rimelighed formode, at den praksis, som de transkønnede ønsker indført, ikke har opbakning blandt flertallet af befolkningen. I overensstemmelse med et formentligt flertal i befolkningen skal det være muligt at formulere andre opfattelser af

transkønnethed, f.eks. at der faktisk kun findes to biologiske køn, og at de transkønnede ikke tilhører det køn, de mener at have skiftet over til.

Men tingene vil ændre sig, hvis lovforslaget vedtages. Fra da af vil translobbyen have et juridisk redskab til overalt i samfundet at håndhæve sanktioner mod personer, der udtrykker uenighed med deres opfattelse af køn. Det vil være et indgreb mod ytringsfriheden, og det vil forhindre, at der kan foregå saglige diskussioner for og mod diverse opfattelser af transkønnethed. Hvis en person f.eks. siger "Kvinder har ikke peniser", så vil det ifølge lovforslaget være op til denne person at bevise, at dette ikke er en krænkelse af de transkvinder, der har foretaget juridisk kønsskifte, men har beholdt deres penis. Hvordan skal man nogensinde kunne bevise det? Det kræver at der foreligger en definition på, hvad der forstås ved ordet "kvinde", og den definition kan der næppe nogensinde nås til enighed om.

Hvis loven skal kunne fungere, så skal den indeholde en definition på ord som "mand" og "kvinde", sådan at man objektivt kan afgøre, om nogen har udtalt sig i strid med disse definitioner. Det nytter ikke at man definerer ordet sådan, at enhver der føler sig som kvinde, er en kvinde. Da vil begrebet blive subjektivt, og da vil det pålægge den anklagede at bevise, at den krænkede faktisk ikke subjektivt kan føle sig som kvinde. At føre et bevis om andres følelser er umuligt, og derved skaber loven en umulig situation.

De hidtidige erfaringer med de transkønnedes lobby, især i udlandet, men efterhånden også i Danmark, er at translobbyen er meget aktiv og meget energisk. Vi kan derfor frygte, at hvis lovforslaget vedtages, så vil det blive startskuddet til et hidtil uset juridisk helvede, hvor translobbyen vil anklage enhver, der udtrykker uenighed med dem, indtil der er indført en form for diktatur, hvor alene de transkønnede kan bestemme, hvad man må sige.

For at undgå et kommende inferno af anklager mod folk for at ydmyge eller nedværdige transkønnede, må teksten i §3b stk. 4 ændres. Ordet "krænke" må ikke forekomme, da det vil kunne bruges som anledning til at anklage personer, der udtrykker en saglig uenighed med transkønnede om kønsidentitet. Vi anerkender, at det skal være muligt med lovforslaget at forhindre, at der sker egentlig diskrimination mod transkønnede, sådan at de f.eks. forbigås ved stillingsansættelser; men loven må ikke kunne danne basis for retssager om udsagn, som af meget krænkelssparate transkønnede opfattes som krænkende. Det må ikke i Danmark blive sådan, at personer kan blive afskediget for f.eks. at sige "Kvinder har ikke peniser" eller at omtale en transmand som "hende". Den tvang, der er indført f.eks. på Institut for Kunst- og Kulturvidenskab om hvilke pronomener man skal bruge ved omtalen af andre mennesker, bør ikke kunne indføres.

Forskelsbehandling af mænd på familieretsområdet

Efter Manderådets opfattelse er den måde, som skilsmissegædre behandles i familieretssystemet, det største ligestillingsproblem i Danmark i dag. Som udgangspunkt bør børn efter en skilsmisse have en samværsordning, hvor de er lige meget hos faderen og hos moderen (en 7 / 7 ordning) og begge forældre skal lyttes til ligeværdigt. Dette sker dog alt

for sjældent i dag.

Vi kan henvise til en rapport fra VIVE

"Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder"

https://pure.vive.dk/ws/files/3522945/301279_For_ldres_tilfredshed_med_de_familieretlige_myndigheder_A_sikret.pdf

Her fremgår det, at ud af samtlige afgørelser om samvær er det kun ca. 15 %, hvor samværet fordeles ligeligt mellem mor og far. Denne lave andel gælder for alle typer sager – fra de mest konfliktfyldte til de mindst konfliktfyldte. Dette sker på trods af, at talrige forskningsprojekter samstemmende fastslår, at det bedste for barnet er ligeværdig relation til mor og far og dermed en ligeværdig fordeling mellem mor og far af samværet - også i de sager, hvor der er højt konfliktniveau. Her kan vi henvise til, hvad Manderådet tidligere har skrevet om forskningen på området:

<https://www.facebook.com/manderaadet/posts/553478675374617>

Hvis man først og fremmest vil varetage barnets tarv, skal man altså stræbe efter en 7 / 7 ordning og respektere ligeværdigt biologisk forældreskab.

Ligestillingsloven siger i sin nuværende form (§ 2, stk. 2 og 3): "Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere, end en anden bli-ver, . . . Der foreligger indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn"

Det er faktisk sådan, at fædre generelt behandles ringere end mødre i familieretssystemet. Mange mødre søger at holde faderen ude af barnets liv, og det kan de gøre ved bevidst at skabe konflikter. Når så myndigheden konstaterer, at der er en konflikt, så konkluderer man, at konflikten er til skade for barnet. Man siger, at barnet skal have mest muligt ro, og det kan det få ved at være hele tiden hos moderen, mens al kontakt til faderen afbrydes. På den måde lykkes det for tusinder af mødre at få barnet helt eller næsten helt for sig selv. Men begrundelsen er ugyldig – forskningen viser ikke, at det er bedst for barnet kun at være hos moderen; forskningen viser at også i konfliktfyldte situationer er det bedst for barnet at have ligeværdig kontakt til begge forældre.

Man kan godt flytte barnet væk fra faderen, men man kan ikke flytte faderen ud af barnet! Derfor vil konflikten – skabt af moderen – altid findes i faderens repræsentation i barnet.

Den praksis, som familieretshuset udøver, er altså i strid med ligestillingsloven. Den stiller personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn. Og det stiller også barnet meget ringere, da det mister relationen og kontakten til faderen.

Vi ønsker, at diskriminationen af fædre og børn i det offentlige systemer i relation til familiespørgsmål gøres klart ulovlig. Derfor skal der indføres en passus i ligestillingsloven, der TYDELIGT ligestiller et barns biologiske forældre i rettigheder, pligter og ansvar, og som forpligter alle til at iagttage de biologiske forældre som ligeværdige, under strafansvar -

så der ikke fortsat sker den massive diskrimination, som det ses så tydeligt i dag på hele familieområdet.

Passusen kan f.eks. være noget tæt på følgende :

"Et barns to biologiske forældre er begge barnets værger og varetagere og skal ses som ligeværdige med fuldt ud lige forældrerettigheder, ligeværdigt forældreansvar, lige forældrehandlemuligheder og lige forældrepligter overfor fælles biologisk barn, med mindre anden praksis er begrundet i legitime hensyn til overhængende dokumenteret fare for barnet."

Ordet "dokumenteret" er her afgørende, idet den nuværende skæve praksis bygger på og anerkender moderens udokumenterede og ofte usande påstande om faderen.

Vi ønsker at en passus i denne stil indføres i loven, sådan at det tydeligt markeres, at ligestillingsloven også skal overholdes af myndigheder på familieretsområdet.

B. RACEDISKRIMINATIONSLOVEN (lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.) (under Justitsministeriet)

Den eksisterende paragraf 1 i denne lov lyder:

§ 1. Den, som inden for erhvervsmæssig eller almennyttig virksomhed på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering nægter at betjene den pågældende på samme vilkår som andre, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som af nogen af de i stk. 1 nævnte grunde nægter at give en person adgang på samme vilkår som andre til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst eller lignende, der er åben for almenheden.

Det nye lovforslag sig nu bl.a.:

§ 1, stk. 1, ændres ordene »eller seksuelle orientering« til: »seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika«.

I bemærkningerne til lovforslaget står der bl.a.:

Efter racediskriminationslovens § 1, stk. 2, er det endvidere strafbart af nogen af de i § 1, stk. 1, nævnte grunde at nægte at give en person adgang på samme vilkår som andre til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst eller lignende, der er åben for almenheden. Det gælder f.eks. adgangen til forlystelsessteder (biografer, diskoteker, restauranter, barer, koncerter m.v.), parker, strande, sportsarrangementer m.v., hvortil offentligheden har adgang . . .

Der står også i bemærkningerne at

Forskelsbehandling kan kun accepteres, hvis den er begrundet i et legitimt mål. Et legitimt mål kan f.eks. være . . . tilrettelæggelse af sportsaktiviteter (f.eks. sportsbegivenheder, som kun det ene køn har adgang til).

Det vil give væsentlige problemer, hvis disse forskrifter udvides til ikke blot at omhandle hensyn til race, tro m.v., men også hensyn til transkønnede.

Problemet er at transkvinder (dvs. mænd som, har skiftet køn til kvinder) hævder at de ER kvinder, og at det er diskrimination hvis de ikke får adgang til alt hvad kvinder har adgang til. Dette giver især konflikter i sportsklubber og sportskonkurrencer. Nærmere bestemt gælder det de personer, som først skifter køn efter at de har gennemlevet puberteten. Hvis en person gennemlever puberteten som hankøn, så vil kroppens testosteron give en mandlig udvikling af skelet og muskler. Når den udvikling er fuldført, kan den ikke vendes om ved hormonterapi. Kropshøjden kan f.eks. ikke reduceres ved hormonterapi. Derfor vil transkvinder være fysisk større og stærkere end normale kvinder, og de vil uvægerligt vinde over normale kvinder i visse former for sportskonkurrencer.

De gældende regler for sportskonkurrencer er, at en person har lov at deltage som kvinde, hvis vedkommende igennem de seneste 12 måneder har opretholdt en koncentration af testosteron i serum på under 10nmol/liter (hvor normale kvinder generelt har et niveau på højst 2½ nmol/liter). Reduktionen af testosteron-niveauet vil betyde at personen har lidt lavere energiomsætning, og vedkommendes sportspræstationer kan derfor blive nedsat med nogle få %. Men generelt har mænd 10 – 25 % større præstationsniveau end kvinder i diverse sportsgrene, og hvis hormonbehandling kun nedsætter ydeevnen med nogle få %, vil en transkvinde (der tidligere har været en voksen mand) have en unfair fordel i forhold til normale kvinder.

I visse sportsgrene (f.eks. vægtløftning, spydkast) vil en sportstrænet transkvinde uvægerligt altid vinde over en sportstrænet normal kvinde, dvs. så snart en transkvinde stiller op, har normale kvinder ikke længere nogen chance. I andre sportsgrene (f.eks. løb) er det muligt, men usikkert, at transkvinder får en unfair fordel.

De fleste steder i verden er det forbudt at udelukke trans-kvinder fra kvindesport, og det har nu i de seneste få år betydet, at megen kvindesport er ved at blive ødelagt. Når som helst en trans-kvinde stiller op, nedsætter det drastisk normale kvinders chancer for at vinde. I de seneste få år har der været et stigende antal groteske tilfælde, hvor transkvinder, der tydeligvis stadig har fysik som store og stærke mænd, vinder overlegent over normale kvinder.

Enkelte steder har man nu taget konsekvensen af dette. I dette efterår vedtog det internationale rugbyforbund som det første forbund i verden, at transkønnede rugbyspillere, der identificerer sig som kvinder, ikke kan deltage i international konkurrence. Der er dog stadig frit slag for at konkurrere i hjemlige ligaer. World Rugby's begrundelse for dette er, at "Med de bedst tilgængelige beviser for effekten af et nedsat testostoronniveau for transkvinder, har vi konkluderet, at sikkerhed og 'fairness' lige nu ikke kan blive sikret for kvinder, som konkurrerer mod transkvinder i rugby". Risikoen for skader øges for de andre kvinder på banen med 20-30 procent, når en transkvinde spiller.

En dansk idrætsforsker siger om dette: ” I kontaktsport som håndbold og rugby er det relevant at have en bekymring om forhøjet skadesrisiko. Det er klart, hvis en transkvinde på 110 kilo tackler en biologisk kvinde på 70 kilo, så er skadesrisikoen større, end hvis tacklingen kommer fra en biologisk kvinde på 70 kilo . . Derfor er kvindekategorien ikke til for at diskriminere, men for at beskytte kvinder mod mænd. Diskussionen og problemet opstår jo så, når man siger, at nogle kvinder, der tidligere har været mænd, også skal have adgang til kvindekategorien, for så har vi behov for definitioner af, hvornår man er en mand eller kvinde.”

Her henviser til denne reference:

<https://www.dr.dk/sporten/oevrig/forbund-udelukker-transkvinder-fra-international-rugby>

Også her i Danmark er det derfor vigtigt, at det fortsat vil være lovligt af sportsklubber at udelukke trans-kvinder fra kvindesport, når det er påkrævet. Går lovforslaget igennem, kan det i værste fald spolere al konkurrencesport for kvinder i Danmark.

Man begår derfor en stor fejl, hvis man vedtager det foreliggende lovforslag, der kræver at transkvinder ubetinget skal have adgang til kvindesport.

På vegne af Manderådet

Kåre Fog

Bestyrelsesmedlem

<https://www.dr.dk/sporten/oevrig/forbund-udelukker-transkvinder-fra-international-rugby>

Til: emmhol@mfvm.dk, nepwi@mfvm.dk
Fra: Jan Hempel (Jan.Hempel@politiforbundet.dk)
Titel: VS: Høring: udkast til lovforslag om styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer - j.nr. 2020-15853.
Sendt: 10-12-2020 10:21
Bilag: image001.jpg; Udkast til lovforslag.pdf; Høringsbrev.pdf; Høringsliste.pdf;

Til Miljø- og Fødevareministeriet.

Politiforbundet har ingen bemærkninger til høringen.

Politiforbundets jr.nr. 2020-01363.

Med venlig hilsen

Jan Hempel
Forbundssekretær

H.C. Andersens Boulevard 38
DK-1553 København V

Tlf. +45 3345 5965
E-mail mail@politiforbundet.dk

Politiforbundet passer på dine data. Læs mere om vores behandling af dine oplysninger her <https://www.politiforbundet.dk/om-politiforbundet/politiforbundets-databeskyttelsespolitik>

Denne e-mail fra Politiforbundet kan indeholde fortroligt materiale. E-mailen er kun beregnet for ovennævnte modtager(e). Hvis du har modtaget e-mailen ved en fejl, beder vi dig venligst kontakte afsenderen og i øvrigt slette e-mailen, inkl. eventuelle kopier og vedhæftede dokumenter.
På forhånd tak

Henvendelser kan rettes skriftligt til Politiforbundet. Der kan sendes sikkert til mail@politiforbundet.dk. Det forudsætter dog, at du selv har adgang til at sende fra sikkermail.

Fra: Emma Holm <emmhol@mfvm.dk>

Sendt: 10. december 2020 09:07

Til: Advokatsamfundet <samfund@advokatsamfundet.dk>; info@aidsfondet.dk; kontakt@copenhagenpride.dk;
Danske Advokater <mail@danskeadvokater.dk>; Danske Regioner <regioner@regioner.dk>; fh@fho.dk; fa@fanet.dk;
info@humanrights.dk; info@justitia-int.org; Politiforbundet <mail@politiforbundet.dk>; formand@retspolitik.dk;
svaam@rh.dk; post@vestrelandsret.dk; Post@oestrelandsret.dk; amnesty@amnesty.dk;
dommerforeningen@gmail.com; hoeringer@dommerfm.dk; post@domstolsstyrelsen.dk; foan@foan.dk;
info@aseksuelle.dk; info@mandecentret.dk; info@sabaah.dk; Transpolitiskforum@gmail.com
Cc: andreas@aidsfondet.dk; michael.bager@copenhagenpride.dk; mowo@humanrights.dk;
mie.moeller.nielsen.02@regionh.dk; hjacobsen@amnesty.dk; jur@domstolsstyrelsen.dk; jas@mandecentret.dk;
dijana@sabaah.dk; Neel Pryds Winkel <nepwi@mfvm.dk>

Emne: Høring: udkast til lovforslag om styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer

Til rette vedkommende

Den 5. november 2020 sendte Ligestillingsafdelingen, som på daværende tidspunkt lå i Miljø- og Fødevareministeriet, vedhæftede lovforslag i offentlig høring med frist for bemærkninger den 4. december 2020.

På grund af en IT-fejl er det ikke alle høringsparter, der ser ud til at have modtaget høringen den 5. november 2020.

Ligestillingsafdelingen sender derfor på ny udkastet til lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven, straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer) i høring hos de høringsparter, som har tilkendegivet ikke at have modtaget høringen den 5. november 2020, eller hvor det ikke kan konstateres, at høringen er modtaget.

Vedhæftet er lovforslaget, høringsbrev og høringsliste i den udgave, der blev sendt ud i høring den 5. november

2020.

Det bemærkes, at høringsfristen er **onsdag den 13. januar 2021.**

Høringssvar og eventuelle spørgsmål i høringsperioden bedes sendt til nepwi@mfvm.dk og emmhol@mfvm.dk med angivelse af j.nr. 2020-15853.

Da den tidligere høring på grund af en IT-fejl ikke blev modtaget af alle, bedes I kvittere for at have modtaget denne høring.

Med venlig hilsen
Emma Holm

Emma Holm

Fuldmægtig | Ligestillingsafdelingen
Head of Section | Department for Gender Equality
+45 22688572 | emmhol@mfvm.dk

4. December 2020

Att.: Ligestillingsafdelingen i Miljø- og Fødevareministeriet

Emma Holm: emmhol@mfm.dk

Neel Pryds Winkel: nepwi@mfm.dk

Vedr.: "Udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love."

Journalnummer: 2020-15853

TransAktion hilser lovgivningsmæssige ændringer, der kan bidrage til at forbedre rettigheder og levevilkår for LGBTIAQ+-personer velkommen - herunder den politiske plan med 10 konkrete initiativer, der blev fremlagt i august, og i forlængelse af denne, nærværende lovforslag. Samtidig finder vi det vigtigt at påpege, at vi på ingen måde mener, at justering af lovgivningen kan stå alene. For at forbedre transpersoners – og i bredere forstand LGBTIAQ+-personers – levevilkår i Danmark, skal der omfattende tiltag til, som er målrettet alle niveauer i samfundet. Det betyder også, at vi ikke anser, at gennemførelsen af disse konkrete lovforslag - selv med en implementering af vores, for nuværende, anbefalinger - vil betyde, at anti-trans og anti-LGBTIAQ+ strukturer og diskrimination er afskaffet, eller at nu er LGBTIAQ+-personer ligestillet med den øvrige befolkning. Lovgivning kan være et af flere skridt mod forbedringer - især når det drejer sig om afskaffelse af diskriminerende lovgivning og/eller praksis.

I det følgende vil vi kommentere på det konkrete lovforslag samt uddybe om behov for forebyggelse og uddannelse. Vores kommentarer og anbefalinger er baseret på professionelle og faglige vurderinger og er praksis- og vidensbaserede, idet de tager afsæt i vores daglige arbejde med at forbedre trivsel, levevilkår og rettigheder for transpersoner. Det skal ydermere bemærkes, at dette høringssvar ikke er udtryk for en udtømmende anbefaling til området, men afspejler den hast, som nærværende arbejder afkræver, og de ressourcer vores organisation har for nuværende grundet en generel mangel på funding af vores arbejde, samt den prekære og alvorlige situation som vi og vores miljøer befinder sig i under pandemien.

Overordnede kommentarer til lovforslaget

For det første finder vi det vigtigt at pointere, at vi har forskellige vurderinger af og anbefalinger til Ligestillings- og forskelsbehandlingslov på den ene side og beskyttelse mod hadforbrydelser og hadefulde ytringer på den anden side. Dette handler især om vores overordnede analyse af politiet som institution, samt af fængselssystemet. I nærværende høringssvar vil vi dog forholde os så konkret som muligt til nærværende lovforslag og komme med overordnede samt konkrete kommentarer, anbefalinger og henstillinger hertil.

For det første havde vi i TransAktion hellere set **et generelt og samlet diskriminationsforbud**, der har til formål at beskytte undertrykte grupper i samfundet, frem for et fokus på og dermed tilføjelse af enkelte kategorier. Der er flere problemer med et fokus på kategorier. For det første lægger det op til et personfokus, altså et fokus dels på den enkelte person, der rejser en klage eller sag og dels på den individuelle/individualiserede handling at begå diskrimination, frem for et fokus på strukturer i samfundet, der skaber andetgørelse, marginalisering, ulighed og diskrimination. For det andet lægger dette fokus op til et fokus på intention, frem for på de overordnede samfundsstrukturer (eksempelvis kønnede strukturer, misogyni og sexisme, anti-trans-strukturer, racisme mm.), der muliggør forskelsbehandling og diskrimination. Sidst men ikke mindst betyder et fokus på kategorier, at fremtidige sager i forskellige grader vil komme til at bero på, at den der rejser en klage eller sag skal bevise et tilhørsforhold til en bestemt kategori - eksempelvis i en sag, der handler om kønsidentitet, vil personen angiveligt skulle bevise sin kønsidentitet og sandsynligvis at vedkommende er trans. Dette er dybt problematisk af flere årsager, dels fordi vores erfaring fra andre retslige og statslige instanser som fx sundhedssystemet, asylsystemet, fængselssystemet mm. viser, at de definitioner af eksempelvis transperson, som anvendes, er yderst snævre og udelader størstedelen af folk, der identificerer sig som transperson. Og dels fordi der hermed fokuseres på den enkeltes identitet fremfor på gerningspersonens/anklagedes opfattelse af personen i relation til normer og strukturer i den given situation og hermed også dennes antagelser om den forurettede.

I forlængelse heraf er vi især bekymrede og stiller os kritiske over for, hvilke instanser, der anses som eksperter og bliver tildelt autoritet i forhold til at vurdere, hvem der er transperson og/eller person med interkønsvariationer mm. I retssager er der praksis for at anvende Retslægerådet som øverste instans, hvilket vi er dybt kritiske over for og på det stærkeste må advare mod, da retslægerådet som institution har en lang historie af at være direkte medvirkende, og i mange historiske perioder hovedaktør, til at definere og opretholde forståelser af transpersoner som syge, hvilket har medført bl.a. sygeliggørelse af transpersoner, som fortsætter den dag i dag, kriminalisering, indespærring, tvungen sterilisation først via kastrationsloven og senere i separat lovgivning helt indtil 2014, samt tvungen psykiatrisk udredning for at tilgå transspecifik sundhed som fx hormoner og kirurgi, hvilket stadig er praksis i dag.

Derudover er vi i TransAktion bekymrede over, at **et fokus på og tilføjelse af flere kategorier frem for et generelt diskriminationsforbud kan fordre et endimensionelt fokus - på eksempelvis kun køn eller race eller seksuel orientering etc. - og stille personer, som oplever diskrimination på baggrund af flere faktorer på en gang i en dårligere situation.** Vi ved, at dette er tilfældet i andre lande. Et eksempel kunne være en transperson, som er racegjort, som er blevet nægtet adgang til et omklædningsrum med en række kommentarer, der både henviser til vedkommendes kønsidentitet,

kønskarakteristika og racegørelse. Vi er bekymret for, at et fokus på enkelte kategorier i lovgivningen: race, kønsidentitet, kønskarakteristika vil betyde, at der skal fokuseres på et forhold frem for alle, og at der rejses krav om tilstrækkelig bevisførelse for diskrimination inden for et enkelt forhold/kategori frem for på, hvordan kombinationen af flere undertrykkende strukturer virker sammen og stiller samfundsgrupper, som udsættes for flere undertrykkende strukturer på samme tid i en langt dårligere situation generelt og specifikt i forhold til at udsættes for diskrimination og vold, samt for at opnå medhold i klager, retssager mm.

Anbefalinger vedrørende sprog i lovforslaget

Vi har en række kommentar og anbefalinger angående sprog i udformningen af lovforslaget.

Vi henstiller til, at transperson anvendes frem for transkønnet. Transperson anvendes som et paraplybegreb, der også rummer kategorier som - men ikke begrænset til - transvestit, ikkebinær/nonbinær, akønnet, bikønnet mm., mens transkønnet af nogen anvendes om et specifik gruppe af transpersoner. For at sikre, at lovgivningen kan anvendes af alle inden for et bredt og udefineret spektrum af transpersoner er denne nuance vigtig.

Definition af kønsidentitet i udkastets baggrund (s.10). Kønsidentitet defineres her som "en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn." På trods af dette bruges der i lovforslaget sprog, der kan tolkes sådan, at der skal differentieres imellem personer, der har skiftet juridisk køn, og personer, der ikke har skiftet juridisk køn, som i dette eksempel på s. 39: "Et eksempel på et sagligt og proportionalt formål vil kunne være at henvise en transkønnet person, som alene har fået foretaget ændring af det juridiske køn, og fortsat fysisk fremstår som det modsatte køn, til at bade og klæde om i et separat omklædningsrum af hensyn til andres blufærdighed." (se i øvrigt kommentar til indholdet i dette eksempel nedenfor). **TransAktion henstiller til, at det understreges tydeligt i loven, at kønsidentitet ikke defineres af en persons juridiske køn og/eller hvorvidt vedkommende har skiftet juridisk køn.** Der er mange transpersoner, der af forskellige årsager ikke har mulighed for eller adgang til at skifte juridisk køn. Desuden er der i Danmark ikke mulighed for at have et juridisk køn, som ikke er binært, hvilket udelukker mange transpersoner fra at søge juridisk kønsskifte.

Som ovenfor nævnt er vi især bekymrede og stiller os kritiske over for, hvilke instanser, der anses som eksperter og bliver tildelt autoritet i forhold til at vurdere, hvem der tilhører en bestemt kategori og fx er transperson og/eller person med interkønsvariationer. I vores professionelle virker arbejder vi ud fra en praksis om selvdefinition. Det vil sige, at det er den enkelte person, der ved hvilket køn og/eller kategori de tilhører og anvender og derfor også den enkelte person, der vurderer om vedkommende er transperson. Derudover arbejder vi med en bred definition af transpersoner er inkluderende og bred, dvs.: alle der ikke er/definerer sig med det tildelte køn. Alle der identificerer sig et sted på transspektret (bredt udefineret), inklusive de, der identificerer sig/bruger termer som nonbinær, ikkebinær, akønnet, bikønnet, genderqueer, køns nonkonform, two-spirit, og alle indimellem og udover disse termer og kategorier.

Den overordnede definition af LGBTIAQ+-personer i udkastets baggrund (s.10): "Fælles for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede er, at de enten bryder med normen om

heteroseksualitet, eller at det kønsmæssige udtryk eller den fysiske fremtoning udfordrer den gængse opfattelse af køn i samfundet." Beskrivelsen "udfordrer den gængse opfattelse af køn" er problematisk, da den for det første antager, at man nødvendigvis "udfordrer" eller bryder med kønsnormer, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet, da transpersoner fx også kan gøre kun på forventelige måder. Det er her måske snarere cisnormativitet, beskrivelsen hentyder til, hvilket vil sige forventningen om, at alle er cispersoner og ikke lever med interkønsvariationer. For det andet, indikerer formuleringer, at der er tale om en aktiv provokering, hvilket tenderer til at antyde at det er LGBTIAQ+ personers egen skyld. TransAktion henstiller i stedet til at skrive: "Fælles for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og personer med interkønsvariationer er, at de bryder med normerne for og/eller forventningerne til seksualitet og/eller køn."

Definition af seksuel orientering i udkastets baggrund (s.10): "1) seksuel orientering, som omfatter en persons vedvarende seksuelle tiltrækningsmønster baseret på, hvilket køn man forelsker sig i og bliver seksuelt tiltrukket af." TransAktion henstiller til, at der i stedet skrives: "1) seksuel orientering, som omfatter en persons tiltrækningsmønster baseret på, hvilke køn man er romantisk og/eller seksuelt tiltrukket af." Således rummer og beskytter formuleringen ligeledes pan-/bi-/aseksuelle mm. Og antager ikke at seksuel orientering nødvendigvis er statisk eller vedvarende gennem livet.

Definition af kønskarakteristika i udkastets baggrund (s.10): "4) kønskarakteristika, der dækker over de legemlige egenskaber, der kendetegner og differentiere kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling." TransAktion henstiller til at sætningen omformuleres, således at det ikke antydes, at køn defineres af kønnede kropsdele. Desuden henstiller vi til, at Intersex Danmarks definition og sprog i øvrigt anvendes omkring kønskarakteristika og/eller personer med interkønsvariationer. En mulig formulering kunne være: "4) kønskarakteristika, der dækker over de legemlige egenskaber, der er blevet kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling."

Derudover anbefaler TransAktion, at al omtale af 'mænd og kvinder' erstattes med 'kønnene'. Dette vil åbne op for dels en anerkendelse af, at der findes flere køn end to og dels en sikring af nonbinæres/ikkebinæres/akønnedes/bikønnedes/genderqueers'/køns nonkonformes - samt andre personer, der ikke er/identificerer sig som mand eller kvinde - rettigheder ligeledes sikres i lovforslaget. Dette vil medføre implementering af følgende ændringer i teksten i lovforslaget (og tilsvarende i den øvrige lovtekst):

- "lov om ligestilling af kønnene" (overskrift).
- "I lov om ligestilling af kønnene" (underoverskrift til §1).
- "»Stk. 2. Lov om ligebehandling af kønnene med hensyn til beskæftigelse m.v., barselsloven, lov om lige løn til alle køn, lov om ligebehandling af kønnene i forbindelse med [...] (§1, punkt 3 i udkastet).
- "I § 3 a, stk. 1, ændres »af det ene køn, hvis det« til: », hvis levering af varer og tjenesteydelser udelukkende eller først og fremmest er til personer af et bestemt køn«. (§1, punkt 6 i udkastet)

- "ligebehandling af kønnene uden forskelsbehandling på grund af køn, jf. kapitel 2, og" (§1, punkt 15 i udkastet)
- "3. I § 1, indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:»Stk. 4. Nævnet behandler klager om forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika efter §§ 3 e, 3 f og 3 g i lov om ligestilling af kønnene.« (§3, punkt 3 i udkastet).

Anbefalinger til konkrete ændringer i udkast til lovforslag

Her følger en række konkrete anbefalinger med udgangspunkt i nærværende udkast til lovforslagets udformning. Disse anbefalinger betyder ikke, at vi ikke stadig overordnet set anbefaler et generelt diskriminationsforbud, men at vi ligeledes har anbefalinger såfremt lovforslaget vedtages i nærværende form, hvor der tilføjes kategorier til den eksisterende lovgivning.

Gennem hele teksten. **TransAktion anbefaler, at der skrives ", seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og/eller kønskarakteristika"** frem for ", seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika", således at det understreges, at der kan være tale om flere forhold på en gang.

§1, punkt 9 i udkastet til lovforslaget: "§ 3 b affattes således" ... "Stk. 2. Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

TransAktion anbefaler, at § 3 b, stk. 2 i stedet formuleres således: "Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person behandles ringere på grund af eller antagelse om vedkommendes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, end andre personer bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.«

§1, punkt 9 i udkastet til lovforslaget, stk. 3: "medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige." **Det er uklart for TransAktion, hvorfor denne undtagelse er vigtig at medtage.**

§1, punkt 9 i udkastet til lovforslaget, stk. 4. **Transaktion finder det vigtigt, at det bibeholdes** (som formuleret i udkastet) at det påhviler "modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.«"

§1, punkt 11 i udkastet til lovforslaget, stk. 3. **Transaktion finder det vigtigt, at det bibeholdes** (som formuleret i udkastet) at det gælder både "med det formål eller den virkning at [...]". Denne nuance er vigtig, da det dels kan være svært og ofte umuligt at bevise, hvad formålet har været og dels at formålet ofte er irrelevant, når virkningen er den samme.

§1, punkt 14 i udkastet til lovforslaget, § 3 e., stk. 2. Er det muligt at formulere dette punkt, så der tages højde for, at ligestillingsministerposten flyttes rundt (som det netop har været tilfældet), eller vil dette punkt skulle ændres løbende (og for nuværende) af denne grund?

§1, punkt 14 i udkastet til lovforslaget, § 3 f.: Det fremgår af lovforslagets generelle bemærkninger samt af bemærkningerne til forslaget til § 3f i ligestillingsloven, at der ikke med lovforslaget ønskes indført nye krav om særlig tilgængelighed. Efterfølgende refereres der i de generelle bemærkninger til Ligebehandlingsnævnets afgørelse KEN nr. 9383 af 2. marts 2016 (s. 13 og s. 22 i udkastet), hvori en transkvinde blev nægtet adgang til kvindernes omklædningsrum og i stedet blev henvist til et separat omklædningsrum. I bemærkningerne fremhæves dette som et eksempel på en praksis, der kan fortsætte som følge af, at der ikke er krav om tilgængelighed, men kun om rimelig tilpasning. Denne fremhævelse og tolkning finder vi yderst problematisk. Det kræver ingen særlig tilpasning eller ændringer i øvrigt at give personer ret til at bruge de faciliteter, der svarer til deres kønsidentitet - som i dette eksempel, hvor en transkvinde har ret til at anvende kvindernes omklædningsrum, fordi hun er en kvinde. Det er derfor forfejlet at betegne dette krav som et krav om tilgængelighed. Omvendt ville det med nærværende lovforslag udgøre diskrimination, hvis en transperson nægttes at bruge det omklædningsrum, der svarer til personens kønsidentitet eller henviser vedkommende til et separat omklædningsrum. Denne slags diskrimination er udbredt i det danske samfund og udgør en alvorlig barriere for både personer med interkønsvariationer og transpersoners adgang til at modtage services og deltage i det offentlige liv i samme udstrækning som cispersoner. **TransAktion kræver at dette eksempel og denne fortolkning slettes fra bemærkningerne**, så de ikke bidrager til fejlagtige og dybt problematiske fortolkninger af diskriminationsforbuddet ved at tillade og direkte opfordre til visse former for diskrimination. Ligebehandlingsnævnets afgørelse i nævnte sag vækker ydermere dyb bekymring hos TransAktion og styrker kun vores anbefaling om, at uddannelse i nærværende område er helt centralt for, at loven kan implementeres og have en effekt (se mere herom i næste afsnit).

Derudover henstiller vi til, at der i lovgivningen inkluderes et krav om tilgængelighed, da manglen på faciliteter for personer, som ikke er mænd eller kvinder - og i visse tilfælde for andre transpersoner og personer med interkønsvariationer - udgør barrierer for at modtage services og deltage i det offentlige liv i samme udstrækning som cispersoner. I henhold til ovenstående eksempel kan det eksempelvis være individuelle og/eller afskærmede omklædningsrum, badeforhold og toiletter, samt toiletter og omklædningsfaciliteter, som ikke er binært kønnede.

Under bemærkninger (s. 8 i udkastet): "Institut for Menneskerettigheder får desuden et klart mandat til at rejse klagesager om forskelsbehandling på grund af seksuel orientering uden for arbejdsmarkedet samt lave analyser på området." **TransAktion anbefaler, at der skrives:** "Institut for Menneskerettigheder får desuden et klart mandat til at rejse klagesager om forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika både i og uden for arbejdsmarkedet samt lave analyser på området." Eller at det på anden vis tydeliggøres enten under bemærkninger til lovforslaget eller i selve lovforslaget, at der er tale om alle nævnte områder både i henhold til at rejse klagesager, udøve rådgivning samt foretage analyser på området.

Bemærkninger angående sagligt og proportionale formål i forbindelse med § 3b: I bemærkningerne nævnes det, at et sagligt og proportionalt formål i forbindelse med vurderingen af indirekte forskelsbehandling efter forskelsbehandlingslovens § 3b vil kunne være at nægte en transperson adgang til det omklædningsrum, der svarer til personens køn på grund af personens fysiske fremtoning af hensyn til et formål om at tage hensyn til andres blufærdighed. Dette eksempel og tolkning går tydeligt imod lovens formål, idet der opfordres til forskelsbehandling og diskrimination af transpersoner - og potentielt også personer med interkønsvariationer. Eksemplet fremstår som en opfordring til at fortsætte og udbrede denne diskriminerende praksis og bidrager til, at diskriminationsforbuddet kan fortolkes sådan, at det reelt kun gælder og skal håndhæves, hvis det ikke medfører, at cispersoner skal opleve besvær eller, som eksemplet indikerer, føler, at deres blufærdighed krænkes ved, at de skal dele intime rum med transpersoner eller personer med interkønsvariationer. Dermed retfærdiggøres diskrimination og opretholdelsen af anti-trans og anti-interkønsstrukturer og personer med interkønsvariationer og transpersoners rettigheder krænkes og fjernes. I en sådan situation, som eksemplet beskriver, vil der være tale om direkte diskrimination på baggrund af kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika, og en sådan diskrimination kan følgelig ikke retfærdiggøres med henvisning til saglige formål.

Forebyggelse og uddannelse

Der er en enorm mangel på fokus på - og dermed, må vi antage, interesse i - at forhindre forskelsbehandling og hadforbrydelser i Danmark. Opgaven med at håndtere hadforbrydelser, diskrimination, eksklusion, mobning osv. ligger primært i forebyggelse, det vil sige i skoler, ungdomsuddannelser og uddannelsesinstitutioner - særligt for folk, der arbejder i velfærdsinstitutioner (sundhedspersonale, pædagoger, folkeskolelærere, socialrådgivere mm.). Vi ser det som den primære opgave og absolut højeste prioritet at ændre normer og strukturer i samfundet, som skaber ulighed, marginalisering og diskrimination, samt at udøve støtte til de folk, der oplever diskrimination, fordi de, af forskellige årsager, afviger fra normerne. Derfor bør forebyggelse, og ikke fokus på hadforbrydelseslovgivning, straffesystem og politiets autoritet, være en topprioritet.

En central opgave her er at sikre, at de medarbejdere, der skal håndtere kommende klager, som vil kunne rejses på baggrund af nærværende lovændringer er uddannet og har den nødvendige viden og erfaring til at arbejde med og forstå dette område. Det gælder fx Ligebehandlingsnævnet ved Institut for Menneskerettigheder, samt andre centrale aktører, som fx sundhedspersonale (eksempelvis i relation til seksuel vold). For at sikre dette, er det centralt, at medarbejderne løbende modtager uddannelse af organisationer og initiativer ledet af transpersoner, personer med interkønsvariationer, racegjorte personer osv., som har de relevante erfaringer og ekspertise.

Manglende forståelse for og viden om diskrimination og forskelsbehandling relateret til racisme, anti-trans-, anti-interkøn, anti-queer-strukturer og -normer osv. resulterer i, at folk ikke får den støtte, de har brug for og ret til, at folk traumatiseres yderligere, at sager afvises, at folk ikke opnår medhold i klager og sager, og at folk ikke søger støtte i fremtiden og/eller undgår at rapportere den diskrimination og de hadforbrydelser, de oplever. Via vores støtte- og rådgivningsarbejde er vi bekendt med en lang række af sager omhandlende vold mod LGBTIAQ+-personer, der er blevet afvist allerede ved systemets første instans: politiet.

Et andet centralt problem er, at meget af den diskrimination og forskelsbehandling, som LGBTIAQ+-personer oplever, ikke er personbaseret, den er strukturel. Et eksempel er inden for sundhedssystemet, hvor behandlingsgarantien ikke inkluderer transpersoner, og hvor transpersoner tvinges til at gennemgå psykiatrisk udredning for at få adgang til transspecifik sundhed som fx hormoner og kirurgi. Et eksempel på, hvordan lovgivningsændringer ikke udrydder ulighed i samfundet er strukturel racisme. Eksempelvis er 'ghettopakken' blevet til på trods af, at der findes en såkaldt racismeparagraf i lovgivningen. Denne strukturelle diskrimination og forskelsbehandling skal ophøre.

Ændringer i lovgivningen kommer ikke til at udrydde anti-queer, anti-interkøns-, anti-trans-strukturer og cisnormativitet i samfundet eller skabe lighed. Justeringen af lovgivningen kommer til at regulere mulighederne for, hvilke sager om forskelsbehandling, man kan rejse en sag om. Men dette er kun det første skridt, da både politi og domstole skal være villige til at tage imod og oprette klagesager om forskelsbehandling, hvilket både dansk og international forskning desværre peger på, sker i et meget begrænset omfang. Det er derfor, vi finder, at forebyggelse af forskelsbehandling og hadforbrydelser, uddannelse, samt gennemgribende ændringer af samfundets strukturer, bør være en topprioritet.

Mange hilsner,
TransAktion

TRANS
AKTION

Nico Miskow Friborg,
Medlem af bestyrelsen

info@trans-aktion.dk

nico@trans-aktion.dk

TransAktion er en professionel organisation, der arbejder for at forbedre transpersoners levevilkår og rettigheder. TransAktion tilbyder individuel rådgivning, støttegrupper og sociale events for transpersoner i hele landet med det formål at give transpersoner konkrete redskaber til at håndtere isolation og diskrimination, samt til at forbedre egen situation og trivsel.

Vestre Landsret
Præsidenten

17. december 2020

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt pr. mail til emmhol@mfvm.dk og nepwi@mfvm.dk

J.nr.: 20/02620-2

Sagsbehandler: Lars B Olesen

Miljø- og Fødevareministeriet har ved brev af 5. november 2020 (sagsnr. 2020-15853) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over til lovforslag om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Miljø- og Fødevareministeriet

11. januar 2021

J.nr.: 20/02554-2
Sagsbehandler: CRJ

Miljø- og Fødevareministeriet har ved brev af 5. november 2020 (Sagsnr. 2020-15853) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af ligestillingsloven, forskelsbehandlingsloven og straffeloven m.fl. (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Carsten Kristian Vollmer

Ellen Busck Forsbo